

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Bakalářská práce

**Aktéři lokálního rozvoje
Spolky na území MAS Brdy-Vltava**

Barbora Valková

© 2018 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Barbora Valková

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Aktéři lokálního rozvoje Spolky na území MAS Brdy-Vltava

Název anglicky

Participants in local development Associations in the area of LAG Brdy-Vltava

Cíle práce

Cílem předkládané bakalářské práce je zjistit, zda a jaké spolky existují na území místní akční skupiny Brdy-Vltava (jako aktéra lokálního rozvoje) a dále zhodnotit zastoupení spolků v jednotlivých částech území sledované MAS Brady-Vltava.

Metodika

Teoretická část bakalářské práce (jako předpoklad a opora pro zpracování části empirické), vychází z prostudování teoretické literatury, odborných zdrojů, pramenů, kronik, materiálů a dokumentů vztahujících se ke sledované problematice tak, aby byl vymezen teoretický rámec a základní pojmosloví pro studované oblasti, a to zejména rozvoje venkova, rozvoje regionů, lokálního aktérství, endogenního principu rozvoje regionů a venkova a metody LEADER. Empirickou část práce tvoří sekundární a komparativní analýza dat o spolcích, které existují na území MAS Brady-Vltava. Získaná data budou zpracována, analyzována, vyhodnocena a interpretována.

Doporučený rozsah práce

30 – 40 stran textu

Klíčová slova

aktér, aktivita, činnost, lokalita, rozvoj, region, regionální rozvoj, Místní akční skupina (MAS), spolky

Doporučené zdroje informací

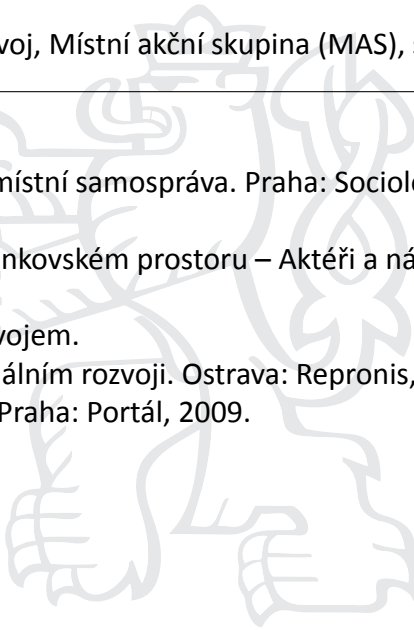
BERNARD, J. Endogenní rozvojové potenciály malých obcí a místní samospráva. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2010.

BINEK, J., SVOBODOVÁ, H., HOLEČEK, J. a kol.: Synergie ve venkovském prostoru – Aktéři a nástroje rozvoje venkova. 1. vyd. Brno: Garep, spol. s.r.o., 2009.

Dokumenty a legislativní zdroje související s regionálním rozvojem.

SKOKAN, K. Konkurenceschopnost, inovace a klastry v regionálním rozvoji. Ostrava: Repronis, 2004.

STEJSKAL, J., KOVÁRNÍK, J. Regionální politika a její nástroje. Praha: Portál, 2009.

Předběžný termín obhajoby

2017/18 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Lucie Kocmánková Menšíková, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 28. 2. 2018

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 2. 3. 2018

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 15. 03. 2018

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Aktéři lokálního rozvoje" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15.3.2018

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Lucii Kocmánkové Menšíkové, Ph.D. za odbornou pomoc a rady při zpracování. Dále bych ráda poděkovala Ing. Kateřině Boukalové Ph.D. a členům místní akční skupiny Brdy-Vltava za informace, materiály a odborné rady během zpracování práce. Poděkování také patří mé rodině za podporu během studia.

Aktéři lokálního rozvoje Spolky na území MAS Brdy-Vltava

Souhrn

Cílem bakalářské práce je zjistit, zda a jaké spolky existují na území místní akční skupiny Brdy-Vltava jako lokálních aktérů. Dále je rozčlenit do skupin a zhodnotit jejich zastoupení na jednotlivých částech území. Práce je rozdělena do dvou částí. Nejdříve je daná problematika vymezena z teoretického hlediska literární rešerší. Teoretická část je věnována legislativním dokumentům regionální politiky na úrovni Evropské unie a České republiky. Dále je uvedena klasifikace aktérů regionálního rozvoje a rozvoje venkova a jejich charakteristika. Teoretická východiska jsou podkladem pro sekundární a komparativní analýzu dat o spolcích v další části práce. V empirické části je charakterizována místní akční skupina Brdy-Vltava a její strategie komunitně vedeného místního rozvoje. Na to navazuje sekundární a komparativní analýza dat s kartografickou vizualizací. Kdy jsou jednotlivé spolky analyzovány a následně rozděleny do skupin podle společných znaků a zakresleny do map. Zakreslením spolků do map vynikne jejich rozložení na území a vyplývají z toho údaje, které jsou dále analyzovány. Po šetření byly spolky rozděleny do pěti skupin: vzdělávací a kulturní spolky, spolky vykonávající činnost pro veřejnost, zájmové spolky, sportovní spolky a organizace, dobrovolní hasiči. Z původních 152 spolků v databázi, jich bylo po šetření zjištěno 176. Na území je nejvíce zastoupena skupina dobrovolných hasičů 27,27%, dále sportovní spolky a organizace 25%, zájmové spolky 18,18%, vzdělávací a kulturní spolky 17,61% a nejnižší zastoupení mají spolky vykonávající činnost pro veřejnost 11,93%. Zjištěná data byla vyhodnocena a interpretována.

Klíčová slova: aktér, činnost, lokalita, venkov, rozvoj, region, regionální rozvoj, místní akční skupina (MAS), Leader, spolky

Participants in local development Associations in the area of LAG Brdy-Vltava

Summary

The aim of this Bachelor thesis is to monitor existing associations in the area of local action group Brdy-Vltava as regional participants. Also to categorize them and evaluate their presence in each individual territory. The text consists of two parts. Firstly, the topic is outlined from the theoretical point of view by using the bibliography research. The theoretical part is devoted to the regional policy legal documents stemming from the European Union as well as from the Czech Republic. Next up is the classification of participants in the regional development and rural development and their characteristics. This theoretical knowledge forms the basis of the secondary and comparative analysis that follow. The empirical part describes the local action group Brdy-Vltava and its strategy of community led local development. That is followed by a secondary and a comparative analysis of data with cartographic visualisation. Each association is analyzed and assigned to a group based on its features and also highlighted on a map. The identification of the associations on a map results in a view of the presence distribution offering up further data to be analyzed. The analysis led to a split of the associations to five groups: educational and cultural associations, public interest associations, hobby associations, sports associations and organizations, volunteer firefighters. The initial number of 152 associations increased after the assessment. The most present associations in the area are volunteer firefighters with 27,27%, followed by sports clubs organizations at 25%, hobby associations at 18,18%, educational and cultural associations at 17,61% and the least represented are public interest associations with 11,93%. The gathered data were evaluated and interpreted.

Keywords: participant, activity, location, rural area, development, region, regional development, local action group (LAG), Leader, associations

Obsah

1 Úvod.....	11
2 Cíl práce a metodika	12
3 Regionální rozvoj a rozvoj venkova se zřetelem k endogennímu přístupu	13
3.1 Endogenní a exogenní přístup k regionálnímu rozvoji	15
3.2 Klasifikace území České republiky.....	17
3.2.1 Typologie regionů dle Strategie regionálního rozvoje České republiky	17
3.2.2 Klasifikace území dle jednotek NUTS	18
3.2.3 Regiony soudržnosti	19
3.2.4 Vymezení prostoru venkova.....	20
3.3 Dokumenty regionální politiky	21
3.3.1 Dokumenty regionální politiky Evropské unie.....	22
3.3.2 Dokumenty regionální politiky ČR	24
4 Aktéři regionálního rozvoje a rozvoje venkova	29
4.1 Klasifikace aktérů v České republice	32
4.2 Aktéři regionálního rozvoje na národní a krajské úrovni.....	33
4.3 Aktéři regionálního rozvoje na lokální úrovni	34
4.3.1 Dobrovolný svazek obcí	35
4.3.2 Místní akční skupiny a přístup Leader	35
4.3.3 Národní síť Místních akčních skupin	38
4.3.4 Spolková činnost	40
5 Sekundární a komparativní analýza dat o existujících spolcích.....	43
5.1 Místní akční skupina Brdy – Vltava a její území.....	43
5.2 Strategie komunitně vedeného místního rozvoje	46
5.2.1 Strategický cíl „Abychom se něco nového naučili a poznali“	47
5.2.2 Strategický cíl „Abychom tu mohli dobře pečovat o své blízké“	48
5.2.3 Strategický cíl „Aby nás to tady bavilo“	48
5.3 Spolky na území Brdy-Vltava.....	49
5.3.1 Vzdělávací a kulturní spolky	50

5.3.2	Spolky vykonávající činnost pro veřejnost.....	51
5.3.3	Zájmové spolky	53
5.3.4	Sportovní spolky a organizace.....	53
5.3.5	Dobrovolní hasiči	55
6	Závěr	59
7	Seznam použitých zdrojů	62
8	Přílohy	65
8.1	Seznam spolků na území Brdy-Vltava.....	65

Seznam obrázků

Obrázek 1	- Typologie území České republiky	18
Obrázek 2	- Regiony soudržnosti.....	19
Obrázek 3	- Členění způsobů a forem spolupráce obcí	34
Obrázek 4	- Klíčové přístupy Leader.....	36
Obrázek 5	- Národní síť Místních akčních skupin.....	39
Obrázek 6	- Místní akční skupina Brdy-Vltava	44
Obrázek 7	- Vzdělávací a kulturní spolky	51
Obrázek 8	- Spolky vykonávající činnost pro veřejnost.....	52
Obrázek 9	- Zájmové spolky.....	53
Obrázek 10	- Sportovní spolky a organizace	54
Obrázek 11	- Dobrovolní hasiči.....	55
Obrázek 12	- Spolky na území brdy-Vltava	56

Seznam tabulek

Tabulka 1	– Endogenní a exogenní přístup	16
Tabulka 2	- Jednotky NUTS	19
Tabulka 3	- Operační programy v ČR	24
Tabulka 4	- Cíle SRR 2007-2013 a 2014-2020	26
Tabulka 5	- Vymezení státem podporovaných regionů	27
Tabulka 6	- Program rozvoje venkova.....	28

Tabulka 7- Matice aktérů.....	32
Tabulka 8 - Spolky na venkově	41
Tabulka 9- Strategie komunitně vedeného místního rozvoje	47
Tabulka 10- Počet spolků v obcích.....	50

Seznam grafů

Graf 1- Vývoj počtu obyvatel na území MAS Brdy-Vltava.....	45
Graf 2 - Spolky na území Brdy-Vltava.....	57

1 Úvod

Možnosti rozvoje venkovských obcí jsou velmi častým tématem. Existuje množství nápadů, jak zlepšit rozvoj venkovských obcí. Ústředním problémem je, jak nápady na rozvoj venkova realizovat. Jednou z organizací, která napomáhá uskutečňovat tyto projekty, je místní akční skupina. Místní akční skupina sdružuje občany, neziskové organizace, soukromou podnikatelskou sféru a veřejnou správu, které spolupracují na rozvoji venkova, zemědělství a na získávání finanční podpory z Evropské Unie a národních programů pro svůj region. Cílem místní akční skupiny je zlepšování kvality života a životního prostředí ve venkovských oblastech. V České republice v roce 2017 zahrnovaly místní akční skupiny 94% venkovských obcí.

V bakalářské práci se autorka zaměří na místní akční skupinu (dále jen MAS) Brdy-Vltava a na spolkovou činnost v tomto regionu, jak spolky na území fungují a jakou vykazují činnost. MAS vznikla v roce 2006 a působí ve Středočeském kraji. Nachází se mezi částí Brdy zvanou Hřebeny na západě a řekou Vltavou na východě. Sdružuje celkem 31 obcí, z nichž 2 mají statut města. Celkem zde žije 28 981 obyvatel (k 31.12.2016) a rozkládá se na 39 082 ha.

Předmětem činnosti Místní akční skupiny Brdy-Vltava je: koordinace rozvoje regionu Brdy-Vltava ve všech oblastech, poradenství pro zájemce v oblasti získávání dotací a grantů ze zdrojů nevládních, regionálních a státních ČR a zdrojů Evropské unie, propagace a rozvoj turistického potenciálu regionu Brdy-Vltava, iniciace a realizace vhodných projektů pro celkový rozvoj a obnovu venkova na území Středočeského kraje, komunikace s orgány státní správy a samosprávy při spolupráci na rozvoji regionu. MAS má zpracovanou strategii komunitně vedeného místního rozvoje, ve které je analyzováno území, jeho potřeby a požadavky. Vytyčují se potenciální cíle podpory pro finanční prostředky poskytované z Evropské unie. Strategie pro období 2014-2020 nese motto „Pojďme spolu podpořit rozvoj našeho regionu“.

Místní akční skupinu Brdy-Vltava si autorka vybrala jednak z důvodu blízkosti k jejímu bydlišti a jednak z důvodu prospěšné činnosti pro místní rozvoj. Prvním impulzem k psaní bakalářské práce na toto téma byla přednáška pana Václava Pošmourného z Národní sítě Místních akčních skupin.

2 Cíl práce a metodika

Hlavním cílem této bakalářské práce je zjistit, zda a jaké spolky existují na území místní akční skupiny Brdy-Vltava, dále je rozčlenit do skupin a zhodnotit jejich zastoupení na jednotlivých částech území. Práce je rozdělena na dvě části, teoretickou a empirickou. Teoretická část je zaměřena na studium odborné literatury, zdrojů, legislativních dokumentů a strategií a webových stránek vztahujících se ke sledované problematice. Na základě toho jsou vymezeny základní pojmy ke zkoumání regionálního rozvoje a aktérů regionálního rozvoje a rozvoje venkova.

Na teoretickou část navazuje empirická část, ve které je charakterizována místní akční skupina Brdy-Vltava a její strategie pro rozvoj regionálního rozvoje. Tyto charakteristiky tvoří oporu pro sekundární a komparativní analýzu dat s kartografickou vizualizací, ve které jsou jednotlivé spolky rozříděny do kategorií podle společných znaků a zakresleny do mapy. Místní akční skupinou byla autorce poskytnuta databáze spolků s kontakty. V databázi byl zkontrolován každý odkaz na spolek. Bylo ověřeno, zda spolek stále provozuje činnost a nemá nové kontaktní údaje. Pokud odkaz na webovou stránku neexistoval, autorka se snažila zjistit, zda spolek neukončil činnost nebo nemá nové webové stránky. Po zkontrolování databáze, byly dohledány další informace a spolky přes webové stránky obcí na území brdy-Vltava. Posledním krokem k nalezení nových spolků bylo vlastní hledání na internetu. Poté byly jednotlivé spolky rozříděny do skupin a zakresleny do mapy, která byla autorce poskytnuta místní akční skupinou. Zakreslením do mapy vynikne rozmístění spolků na území.

3 Regionální rozvoj a rozvoj venkova se zřetelem k endogennímu přístupu

Na začátku jsou vymezeny pojmy, které se vztahují k problematice regionálního rozvoje. Pod pojmem **rozvoj** se rozumí pohyb žádoucím směrem, pozitivní vzestup či růst, obecně pozitivní sociální změna. Dosahování, či zajišťování rozvoje je považováno za žádoucí, zatímco stagnace, či úpadek jsou stavy nežádoucí (Bernard, 2010, str. 17). „**Územní rozvoj** je komplexní rozvoj území, který zahrnuje rozvoj všech hmotných a nehmotných složek a jejich vzájemné vztahy. Cílem je udržitelný a vyvážený rozvoj těchto složek, procesů a vztahů v území. Nástroji usměrňování územního rozvoje jsou zejména územní plánování, regionální politika, péče o životní prostředí a péče o kulturní a přírodní dědictví. Složky územního rozvoje jsou hmotné složky (pozemky, stavby, přírodní útvary, obyvatelstvo, fauna a flora), nehmotné složky (aktivity v území, hodnoty v území), procesy a vztahy (procesy v území, vztahy v území). Aktivity v území jsou výroba, bydlení, rekreace, doprava, služby technické a sociální. Hodnoty v území jsou ekonomické, sociální, kulturní, ekologické a environmentální“ (Principy a pravidla územního plánování, 2017, B.1-2). „**Region** je rozčlenění míst nebo oblastí tvořících území“ (Velký sociologický slovník, 1996, str. 916). V dnešní době se za nejmenší region považuje mikroregion. Za největší region bývá považován stát, popř. členský stát (Německo) (Stejskal, 2009, str. 28). „**Lokalita** je část území vymezená územním plánem na základě převažujícího charakteru, který tvoří soubor podstatných skutečností přírodně krajinných, urbánních a architektonických, sociálně ekonomických a kulturně civilizačních, jejich projevů a jejich vzájemných vztahů a vazeb v celkové urbánii a krajinné struktuře, které určují celkový ráz území“ (Lokalita, 2014). **Kvalita života** je v problematice lokálního, resp. regionálního rozvoje důležitým pojmem. Vzhledem k dominantní obytné funkci u většiny malých obcí je jejich rozvoj, pokud je chápána dostatečně široce, spojen především s takovými prvky, které zvyšují kvalitu života místních obyvatel. „Lokální rozvoj je proces, v němž dochází ke zvyšování kvality života místních obyvatel v různých oblastech, označuje se pojmem „community vitality“. Pojem zahrnuje ekonomické podmínky obce, kvalitu bydlení v obci, celkovou atraktivitu obce pro její obyvatele. Jednak tedy zdůrazňuje obytné funkce lokality, jednak zahrnuje i subjektivní hodnocení charakteristik obce“ (Bernard, 2010, str. 19). **Obec** je dle zákona č.128/2000 Sb. dle §1 „základním územním samosprávným společenstvím občanů, tvoří

územní celek, který je vymezen hranicí území obce. Obec je veřejnoprávní korporací, má vlastní majetek. Pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů; při plnění svých úkolů chrání veřejný zájem. Obec, která má alespoň 3000 obyvatel, je městem, pokud tak na návrh obce stanoví předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády“ (Zákon č. 128/2000 Sb., zákon o obcích). Je to územní společenství, ve kterém dochází k vzájemnému působení a interakci místních obyvatel a institucí při dosahování hospodářských, sociálních a kulturních cílů (Velký sociologický slovník, 1996, str. 699). Obyvatelé obce jsou středobodem dění v obci a rozvojem obce. Obec je taková, jací v ní žijí obyvatelé a jak jsou tito obyvatelé ochotni zapojit se do života obce (Bínek, 2010, str. 9). **Město** má sociální, prostorovou a funkční strukturu. Lidé si jej vytvářejí tak, aby nejlépe vyhovovalo jejich potřebám. Město by proto mělo uspokojovat prostorové, funkční a estetické nároky obyvatel. Vývoj měst neznamená jen jejich velikostní růst. Mezi charakteristické znaky patří pestrá sociální skladba obyvatelstva, městský způsob života, vysoká anonymita, menší počet lidí pracujících v zemědělství (Principy a pravidla územního plánování, 2017, B.3-30-31). „**Venkov** je obydlený prostor mimo městské lokality, orientovaný na zemědělství a s menší hustotou obyvatelstva. Většinou je propojený s přírodou a má jinou sociální strukturu než město. Pro venkov je typická nízká anonymita a silnější vazba vztahů než u města“ (Velký sociologický slovník, 1996, str. 1380). **Regionální rozvoj** je komplex procesů, které probíhají uvnitř regionů a které se týkají pozitivních ekonomických, sociálních, environmentálních a jiných proměn regionu (Strategie regionálního rozvoje, 2014). Rozvojem se rozumí pohyb žádoucím směrem, pozitivní vzestup či růst nebo obecně pozitivní sociální změna. Můžeme jej popsat jako proces pozitivních změn (Bernard, 2010, str.17). Na rozvoj regionu má vliv několik faktorů. Dle Skokana jsou tyto faktory nazývány lokalizační faktory, které ovlivňují jak sídelní strukturu, tak zejména umístění firem a institucí v regionu. Mezi tyto faktory patří přírodní podmínky (např. znečištění životního prostředí); dostupnost výrobních faktorů (práce, půda, kapitál); dostupnost zdrojů do výroby a přístupů na trhy; prostorové rozmístění zdrojů a dopravní infrastruktura; přítomnost velkých národních a nadnárodních firem, případně jejich poboček v regionu; úroveň technické a institucionální infrastruktury a veřejných služeb; regionální prostředí, respektive klima přispívající k vytváření a růstu nových podnikatelských firem, k inovacím a ke komunikačním sítím v rámci regionu; nehmotné lokalizační faktory, jako jsou sociální prostředí, atraktivnost podmínek pro bydlení, aktivity volného času, možnosti rekreace a podobně (Skokan, 2004, str. 15).

„**Regionální politika** je průřezová koordinační státní politika, která definuje soubor intervencí vedoucích k ekonomickému růstu a vyváženému rozvoji regionů a vytváří hlavní východiska pro formulaci regionálních přístupů v rámci sektorových a odvětvových politik“ (Strategie regionálního rozvoje ČR, 2014-2020, str. 137). „Česká regionální politika je v současné době chápána jako koncepční činnost státu, regionálních a místních orgánů, jejímž cílem je přispívat k vyváženému a harmonickému rozvoji jednotlivých regionů v České republice, ke snižování rozdílů mezi jednotlivými regiony a ke zlepšení regionální hospodářské struktury. Regionální politika vytváří metody a postupy k zajištění cílů, stanovuje hlavní směry a strategické cíle regionálního rozvoje na jednotlivých úrovních (národní, regionální), vytyčuje koncepční a výkonnou činnost státu a územních samosprávných orgánů. Cílem je vyrovnání nerovností mezi regiony, rovné šance mezi regiony, aby byl plně využíván jejich potenciál“ (Wokoun, 2006, str. 75). „Regionální politika je součástí státní politiky, která ovlivňuje rozmístění hlavních ekonomických zdrojů a aktivit na celém území státu nebo v jeho části. Zahrnuje opatření napomáhající jednak růstu stupně ekonomické aktivity v území, kde je vysoká nezaměstnanost a malá naděje na přirozený ekonomický růst, a na druhé straně opatření sloužící ke kontrole ekonomických aktivit v územích s nadměrným růstem“ (Goodall, 1987, str. 636).

3.1 Endogenní a exogenní přístup k regionálnímu rozvoji

Teorie regionálního rozvoje rozlišuje dvě teorie, a to endogenní a exogenní přístup. Exogenně je shora, to znamená vně lidské společnosti, z přírody. Endogenně to, co je zdola jako výsledek kultury, společenských činností lidí.

„Endogenní přístup v pojetí regionálního rozvoje se prosazuje od 70. let 20. století. Předtím převládal exogenní přístup. Soudová tendence vyzdvihuje uplatnění vnitřních zdrojů, což je endogenní přístup. Z tabulky č.1 je patrné, že endogenní přístup se zaměřuje na lokalitu a na lokální rozvoj. Nelze aplikovat pouze jeden přístup. Jeden přístup musí doplňovat ten druhý“ (Hudečková, 2013, str. 84).

V současné diskusi o možnostech lokálního a regionálního rozvoje se objevuje silný důraz na endogenní potenciály lokalit, regionů a sociálních uskupení jejich obyvatel. Klíčový význam endogenních potenciálů spočívá zejména v lidských zdrojích a lidské iniciativě. Koncept endogenních rozvojových zdrojů se promítá rovněž do diskusí o rozvojových možnostech venkovských oblastí. Do 80. let 20. století byl převážně kladen důraz na exogenní pomoc, která se zaměřovala na podporu zemědělství, ale poté došlo na

komplexněji pojímaný rozvoj, který je založený především na endogenních zdrojích a je veden lokálními aktéry. Jedním z programů na podporu rozvoje venkovských regionů s výrazně decentralizovanou strukturou využívající lokálních uskupení rozvojových aktérů (místních akčních skupin) při rozhodování o alokaci rozvojových prostředků, byla iniciativa Leader I, která byla spuštěna v roce 1991. „V roce 1996 byla přijata Corkská deklarace, která zdůrazňovala potřebu integrovaného rozvoje venkova. Nebyl tím myšlený rozvoj venkova, založený jen na podpoře intenzivního zemědělství, ale rozvoj venkova, který si kládí za cíl dlouhodobě udržitelný rozvoj a diverzifikaci ekonomické činnosti s podporou malých a středních podniků. Zároveň tato deklarace propagovala princip silné decentralizace a subsidiarity s využitím potenciálů lokálních komunit“ (Bernard, 2010, str. 13).

Tabulka 1 – Endogenní a exogenní přístup

	Exogenní regionální rozvoj	Endogenní regionální rozvoj
Hlavní řídicí místo	Centrum	Lokalita
Způsob řízení	Centralistický (moc centrálních úřadů)	Decentralizovaný (moc lokálních úřadů a administrativní autonomie vyšších územních samosprávných celků)
Hlavní zdroje RR jsou spatřovány ve	Vnější zásahy ekonomického charakteru Technické inovace	Vnitřních zdrojích integrovaného charakteru Sociálních inovací (tj. manažerských, politických a institucionálních - "co jak dělat nově")
Hospodářský potenciál regionů spočívá v	Aglomeračních úsporách Úsporách pracovních nákladů	Lidském kapitálu (tj. na znalostech, schopnostech a jejich využití)
Hlavní výkonné subjekty rozvoje	globální firmy diktující podmínky v daném prostředí	Lokální firmy reagující na podmínky daného prostředí
Zdůrazňuje se potřeba investic do	Technicko-ekonomických oblastí	Vzdělávání (rekvalifikace, inovace)
Hlavní efekt	Optimální výběr lokalizace výrobních faktorů z hlediska firmy ("vítězí globalita")	Optimální výběr výroby lokálních firem z hlediska prostředí ("vítězná lokalita")

Zdroj : Hudečková, 2013, str. 84

3.2 Klasifikace území České republiky

Podle zprávy¹ Českého statistického úřadu z roku 2017 má Česká republika 10 578 820 obyvatel s průměrnou hustotou zalidnění 134 obyv./km². Obyvatelstvo je na území rozloženo poměrně rovnoměrně při značné koncentraci obyvatel ve městech, ve kterých žije 69,2 %, v obcích s méně než 1000 obyvatel žije 17,1 % obyvatel. V České republice je celkem 6 258 obcí z nichž 604 obcí má statut města, 6 obcí má více než 100 000 obyvatel a 12 obcí má více než 50 000 obyvatel.

Územní samospráva České republiky je dána Ústavou České republiky. Podle ústavního zákona č.1/1993 Sb., je v sedmé hlavě definována územní samospráva. „Česká republika se člení na obce, které jsou základními územními samosprávnými celky, a kraje, které jsou vyššími územními samosprávnými celky“ (Ústavní zákon č. 1/1993Sb.). Ústavní zákon č. 347/1997 Sb. o vytvoření vyšších územních samosprávných celků, usnesl rozdělení vyšších územních samosprávných celků na 14 krajů (Hlavní město Praha, Středočeský kraj, Jihočeský kraj, Plzeňský kraj, Karlovarský kraj, Ústecký kraj, Liberecký kraj, Královéhradecký kraj, Pardubický kraj, Kraj Vysočina, Jihomoravský kraj, Olomoucký kraj, Moravskoslezský kraj, Zlínský kraj).

3.2.1 Typologie regionů dle Strategie regionálního rozvoje České republiky

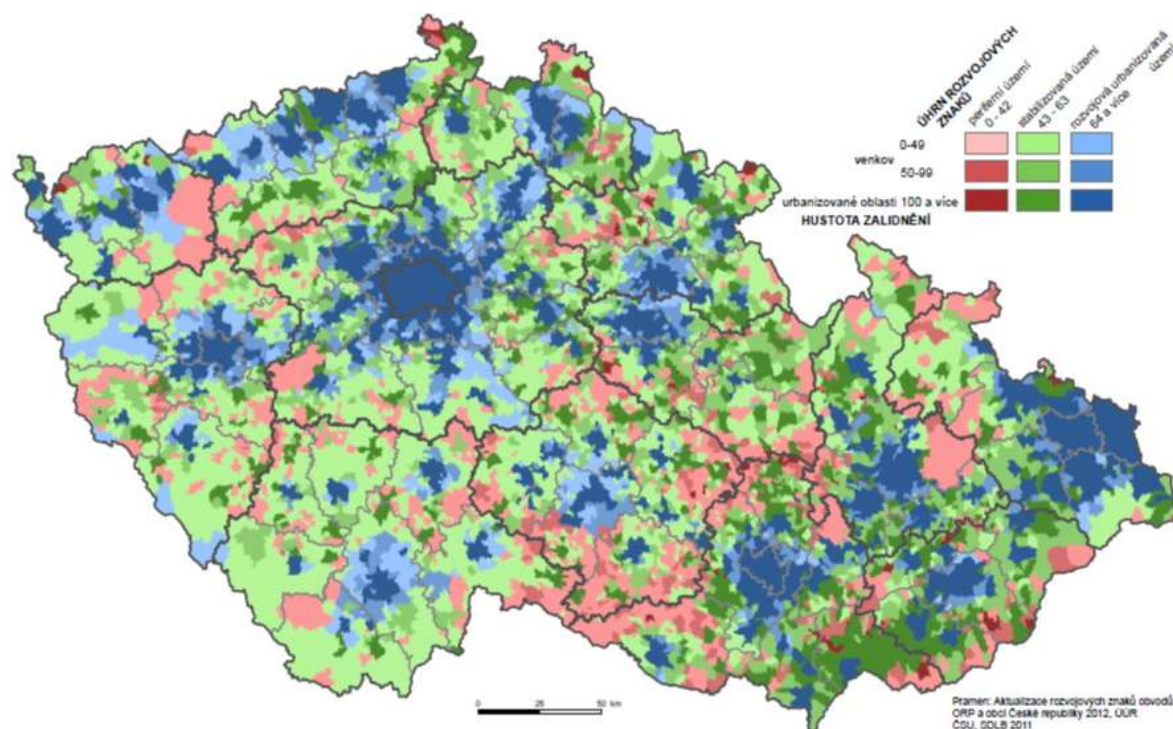
Strategie regionálního rozvoje ČR na období 2014–2020 rozděluje území České republiky na tři základní typy z hlediska rozvojových znaků²: rozvojová území, stabilizovaná území a periferní území. Stabilizovaná území a periferní území se převážně vyznačují podprůměrnou hustotou zalidnění (pod 100 obyvatel/km²) a lze je zahrnout pod společný pojem venkov. V kombinaci s ukazateli hustoty zalidnění a počtu obyvatel jsou typy stupně urbanizace rozděleny na urbanizované oblasti a venkov (rozlišujícím kritériem je hustota zalidnění 100 obyvatel na km²) (SRR, 2014, str. 55). Rozvojová území se dělí podle koncentrace obyvatel na další tři typy: metropolitní oblasti, sídelní aglomerace, regionální centra a jejich zázemí. Tyto tři typy území lze charakterizovat jako vysoce urbanizovaná území v nichž převažují problémy s urbánním rozvojem. Stabilizovaná území jsou území nacházející se mimo aglomerace a regionální centra, dlouhodobě

¹ Malý lexikon obcí České republiky 2017, <https://www.czso.cz/csu/czso/maly-lexikon-obci-ceske-republiky-2017>

² Rozvojové znaky územních jednotek jsou sociálně-ekonomický potenciál jednotky, polohový potenciál jednotky, dynamika vývoje jednotky v určitém aktuálním období.

nevykazují negativní socioekonomické charakteristiky, ale zároveň nejsou původci socioekonomického rozvoje v regionu. Jejich území netvoří periferní území. Periferní území jsou zeměpisně odlehlá území, která se dlouhodobě potýkají s problémy, například špatná dostupnost, vysoká nezaměstnanost, vyjíždka obyvatel za prací nebo do školy, nedostatečná občanská vybavenost. Jedná se například o příhraniční oblasti, horské oblasti, vnitřní periferie nebo oblasti se specifickými problémy (SRR,2014, str. 55-56).

Obrázek 1 - Typologie území České republiky

Zdroj : Strategie regionálního rozvoje, 2014, str. 57

3.2.2 Klasifikace území dle jednotek NUTS

Státy Evropské unie používají nomenklaturu územních statistických jednotek (Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques) pro statistické účely (sledování míry nezaměstnanosti, výpočet HDP³, populační údaje) a pro potřeby regionální politiky (posuzování a hodnocení podpory ze strukturálních fondů) na úrovni Evropské unie.

Základní systém tvoří jednotky NUTS 1, NUTS 2 a NUTS 3. Jsou doplněny o jednu vyšší jednotku, NUTS 0, pro státy, které velikostně překračují vymezení NUTS 1.

³ Hrubý domácí produkt

Další dvě jednotky jsou LAU 1 a LAU 2 (Local Administration Unit), jejichž vymezení je dobrovolné (Hudečková, 2013, str. 33). Vymezení ČR můžeme vidět v tabulce číslo 2.

Tabulka 2 - Jednotky NUTS

Jednotka NUTS	Velikostní omezení	Česká republika
NUTS 0	Stát	Není
NUTS 1	3-7 milionů obyvatel	Česká republika
NUTS 2	0,8-3 miliony obyvatel	Regiony soudržnosti (8)
NUTS 3	150-800 tisíc obyvatel	Kraje (14)
LAU 1		Bývalé okresy (77)
LAU2	Obce	Obce (6258)

Zdroj : Hudečková, 2013, str. 33

3.2.3 Regiony soudržnosti

Na úroveň NUTS 2 je nejvíce směřována podpora pro čerpání finančních zdrojů Evropské unie. V České republice se regiony soudržnosti skládají z jednoho či více krajů a jsou to: Severozápad, Severovýchod, Jihozápad, Jihovýchod, Střední Čechy, Střední Morava, Moravskoslezsko, Hlavní město Praha. Do regionů soudržnosti, krom Hlavního města Prahy, směřuje podpora v rámci cíle Konvergence. Hlavní město Praha převyšuje ekonomickými ukazateli zbytek území České republiky, a proto nesplňuje kritéria pro čerpání z cíle Konvergence, ale je oprávněna čerpat z cíle Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost, protože HDP překračuje 75 % průměru EU (Strukturální fondy).

Obrázek 2 - Regiony soudržnosti

Zdroj : Ministerstvo pro místní rozvoj, Strukturální fondy, 2012

3.2.4 Vymezení prostoru venkova

Venkov je pojmem neurčitým a do jisté míry abstraktním označením osídlené kulturní krajiny se specifickými charakteristikami. Přesné vymezení venkova, jako jednoznačně ohraničeného prostoru, je v obecné rovině velmi obtížné, nicméně je to nezbytné pro uplatňování politiky a vymezení příjemců dotací. Pro tradiční venkov jsou dle Binka „typické znaky : urbanistické (vysoký podíl rodinných domů, vysoký podíl zeleně v sídle, málo vyvinutá uliční síť s dominantním prostorem návsi jako společenského a kulturního sídla), architektonické (absence nájemního bydlení, domy doplněny hospodářským zázemím), sociální (užší sociální kontakty mezi obyvateli sídla, tradicionalismus, neformální sociální kontrola), ekonomické (dominantní nebo rozhodující činností je zemědělství a primární výroba potravin, významný podíl ekonomicky aktivních osob vyjíždí do zaměstnání mimo toto sídlo), administrativní (status sídla – sídlo, které v minulosti či současnosti získalo městská práva, je městem, ostatní sídla jsou vesnice), velikostní (počet obyvatel pod konvenčně stanovenou hranicí, hustota zalidnění, podíl zastavěné plochy)“ (Binek, 2009, str. 14). Strategie regionálního rozvoje 2014-2020 vymezuje venkov jako prostor, který zahrnuje krajinu i venkovská síla. Vymezuje ho jako soubor venkovských obcí, kdy statistickou hranicí pro jejich vymezení je 3000 obyvatel. Avšak existují i typické venkovské obce, které mají více obyvatel a tím pádem venkovem nejsou, a naopak existuje mnoho měst, která jsou pod touto hranicí počtu obyvatel (SRR, 2014, str. 139).

Venkov je charakterizován především specifickým typem komunity, tzv. venkovskou komunitou, která se vymezuje těmito znaky: vyšší míra vzájemné sociální závislosti, menší variabilitou profesních možností, menší sociální diferenciací a zúženým prostorem sociální mobility, silnější vazbou na tradice a slabší inklinací k sociální změně, silnější determinací přírodním prostředím (Velký sociologický slovník, 1996, str. 1380)

Všeobecně uznávanou mezinárodní definicí je vymezení venkova dle OECD, která je založena na podílu obyvatelstva, v němž žije na území s hustotou zalidnění menší než 150 obyvatel/km². Podle této metodiky jsou venkovské oblasti definovány na dvou úrovních. Na úrovni lokální, to znamená obce, je venkov definován jako sídla s hustotou menší než 150 obyvatel/km². Na úrovni regionální definice vymezuje regiony :

1. Převážně venkovské – více než 50% obyvatel žije ve venkovských obcích
2. Významně venkovské – ve venkovských obcích žije 15-50% obyvatel regionu
3. Výrazně městské – ve venkovských obcích žije méně než 15% obyvatel regionu

Metodu pro vymezení venkova používá dle OECD i Eurostat. Vymezení venkova nemá jen jednu definici. Ministerstvo pro místní rozvoj ve Strategii regionálního rozvoje ČR uvádí typologii podle polohy venkovských obcí a vymezuje tři typy venkovských oblastí:

1. Venkovské oblasti v zázemí velkých měst (příměstský venkov) – zaznamenávají nárůst populace, jsou ovlivněny suburbanizací⁴, obyvatelstvo převážně dojíždí do zaměstnání do spádových měst.
2. Průměrně rozvinuté venkovské oblasti ve větší vzdálenosti od velkých sídelních center (mezilehlý venkov) – mají dobrou dopravní infrastrukturu, nachází se v nich rekreační potenciál, procházejí procesem hospodářské diversifikace s cílem zachovat zemědělský potenciál a posílit vztahy se středními a malými městy.
3. Periferní venkovské oblasti (odlehlý venkov) – jsou řídko obydlené, izolované od spádových měst, nedostatečná dopravní infrastruktura, odlehlost má za následky vyšší nezaměstnanost a nízkou úroveň příjmů.

3.3 Dokumenty regionální politiky

V České republice existuje ucelený systém pro podporu regionálního rozvoje. Skládá se z několika programových dokumentů. Základním dokumentem, který vytváří institucionální rámec regionálního rozvoje v České republice je zákon č. 248/2000 Sb. o podpoře regionálního rozvoje. K tomuto zákonu se váží další dva dokumenty. Prvním dokumentem je Strategie regionálního rozvoje České republiky, který je základním dokumentem regionální politiky na úrovni státu pro formující regionální politiku České republiky. Druhým dokumentem jsou Národní rozvojové priority. Ze zákona č. 248/2000 Sb. vychází Strategie regionálního rozvoje. Dokumenty na úrovni Evropské unie jsou Evropa 2020, Dohoda o partnerství pro programovací období 2014-2020.

⁴ Suburbanizace působí ve směru stěhování městského obyvatelstva z centra na okraje – předměstí nebo i za okraje – příměstí (Hudečková, 2013, str. 52).

3.3.1 Dokumenty regionální politiky Evropské unie

Evropa 2020

Strategie Evropa 2020 je Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění, jejímž cílem v období 2010-2020 je překonání krize a zároveň růst ekonomiky, vytvoření nových pracovních míst a sociální soudržnost. Nahrazuje tzv. Lisabonskou strategii⁵, jejíž platnost vypršela v roce 2010. Strategie prezentuje tři priority. První prioritou je inteligentní růst, kdy je ekonomika podepřena znalostmi a inovacemi. Druhou prioritou je udržitelný růst. Zaměřuje se na ekonomiku méně náročnou na zdroje a více konkurenceschopnější. Poslední, třetí, prioritou je růst podporující začlenění, ve kterém se podporuje ekonomika s vysokou zaměstnaností, která se bude vyznačovat sociální a územní soudržností (Strategie regionálního rozvoje na období 2014-2020, str.4). Komise předkládá 7 ústředních iniciativ, které by se měly stát katalyzátorem pokroku v každém z prioritních témat. Iniciativy jsou: Inovace v Unii, Mládež v pohybu, Digitální program pro Evropu, Evropa méně náročná na zdroje, Průmyslová politika pro éru globalizace, Program pro nové dovednosti a pracovní místa, Evropská platforma pro boj proti chudobě. Strategie dále prezentuje 5 hlavních cílů, kterých chce dosáhnout v roce 2020 (viz. tabulka číslo 3).

Dohoda o partnerství pro programovací období 2014-2020

Nahrazuje původní dokument Národní strategický referenční rámec ČR 2007-2013. Dohoda o partnerství je dokument pro čerpání finančních prostředků z Evropských strukturálních a investičních fondů (ESIF) za účelem naplňování strategie Evropa 2020 na základě definovaných národních priorit. ESIF tvoří 5 fondů: Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR), Evropský sociální fond (ESF), Fond soudržnosti (FS), Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EZFRV) a Evropský námořní a rybářský fond (ENRF). Dohoda zastřešuje operační programy cíle Investice pro růst a zaměstnanost a cíle Evropská územní spolupráce spadající pod politiku soudržnosti EU a programy spadající pod II. pilíř Společné zemědělské politiky a Společné rybářské politiky (Dohoda o partnerství 2014-2020).

⁵Cílem Evropské unie bylo „stát se v roce 2010 nejdynamičtější a nejkonkurenceschopnější ekonomikou na světě, založenou na znalostech, schopnou dosáhnout udržitelného růstu s větším počtem lepších pracovních míst. Základním principem strategie je sociální soudržnost a ohled k životnímu prostředí“ (Lisabonská strategie, www.strukturalni-fondy.cz)

K jejímu naplňování přispějí jednotlivé programy. V těchto dokumentech je určeno rozdělení finančních prostředků mezi podporované oblasti. Koordinátorem je Ministerstvo pro místní rozvoj (Strukturální fondy, 2014).

Operační programy v České republice

Operační programy jsou spolufinancovány z Evropských strukturálních a investičních fondů. Prostředky dostává Česká republika z Evropské unie a jednotlivé operační programy jsou řízeny českými ministerstvy.

V programovém období 2007-2013 bylo v České republice využíváno 26 operačních programů, které jsou rozděleny mezi tři cíle politiky hospodářské a sociální soudržnosti a to cíl Konvergence, cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost a cíl Evropská územní spolupráce. V období 2014-2020 jsou programy vymezeny následovně Národní operační programy, Programy přeshraniční spolupráce a Programy nadnárodní a meziregionální spolupráce.

Došlo ke zrušení cíle Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost, pod který v ČR spadá Hlavní město Praha. Místo toho byla Praha zařazena do Národních operačních programů a to do Operačního programu Praha – pól růstu. Dále se změnil počet programů. Snížil se počet tematických OP a ustanovení jednoho integrovaného regionálního operačního programu na místo původních sedmi regionálních operačních programů (Strukturální fondy, 2014). Porovnání operačních programů České republiky mezi jednotlivými programovacími obdobími můžeme vidět v tabulce č.3.

Tabulka 3- Operační programy v ČR

2007-2013		2014-2020	
Operační program	mld. (€)	Operační program	mld. (€)
OP Doprava	5,82	OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost	4,3
OP Životní prostředí	4,92	OP Výzkum, vývoj a vzdělávání	2,8
OP Podnikání a inovace	3,12	OP Zaměstnanost	2,1
OP Výzkum a vývoj pro inovace	2,07	OP Životní prostředí	2,6
OP Lidské zdroje a zaměstnanost	1,88	Integrovaný regionální operační program	4,6
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost	2,07	Operační program Praha - pól růstu	0,2
Integrovaný operační program	1,62	OP Technická pomoc	0,22
OP Technická pomoc	0,229	OP Rybářství 2014-2020	0,03
OP Praha Konkurenceschopnost	0,241	OP Doprava	4,7
OP Praha Adaptabilita	0,108	Program rozvoje venkova	2,3
celkem	22,078	celkem	23,85

Zdroj : vlastní zpracování dle Ministerstva pro místní rozvoj, Programy pro programové období 2014-2020 a Operační programy 2007-2013

3.3.2 Dokumenty regionální politiky ČR

Zákon č. 248/2000 Sb. o podpoře regionálního rozvoje

„Tento zákon upravuje podmínky pro poskytování podpory regionálnímu rozvoji a s tím související působnost ústředních správních úřadů, krajů a obcí a vytváří podmínky pro koordinaci a realizaci podpory hospodářské, sociální a územní soudržnosti“. Region je definován v §2 jako územní celek, vymezený územními obvody krajů a obcí, jehož rozvoj může být podporován podle tohoto zákona. Zákon má celkem šest částí.

První část, obecná ustanovení, autorka definovala výše. Druhá část, podpora regionálního rozvoje, pojednává o strategii regionálního rozvoje. Strategie dle §5 „Strategie regionálního rozvoje určuje zaměření a cíle regionálního rozvoje, zejména s ohledem na dynamický a vyvážený rozvoj státu a jeho jednotlivých regionů, a stanoví základní podmínky pro naplňování těchto cílů“. Ministerstvo pro místní rozvoj zpracovává návrh Strategie regionálního rozvoje pro celé území České republiky. Ministerstvo spolu s dotčenými ústředními správními úřady a kraji navrhuje regiony, které je potřeba

podporovat, aby byl zajištěn dynamický a vyvážený rozvoj území České republiky s ohledem na kvalitu života a životního prostředí, přispět ke snižování regionálních rozdílů a zároveň dát možnost využít místní potenciál pro zvýšení hospodářské a sociální úrovně jednotlivých regionů. Třetí část vymezuje působnost ministerstva, krajů a obcí při podpoře regionálního rozvoje. Čtvrtá část vytyčuje koordinaci podpory hospodářské, sociální a územní soudržnosti. Územní jednotky České republiky jsou shodné s územními statistickými jednotkami NUTS2. Celkem se jedná o osm regionů soudržnosti. V jednotlivých regionech soudržnosti jsou zřízeny Regionální rady soudržnosti, které se starají o svůj rozpočet a hospodaří s ním. Část pátá stvrzuje Evropské seskupení pro územní spolupráci a část šestá obsahuje závěrečná ustanovení.

Strategie regionálního rozvoje ČR na období 2014-2020

Jak již bylo uvedeno, Strategie regionálního rozvoje vychází ze zákona č.248/2000 Sb. Strategie je základním koncepčním střednědobým dokumentem v oblasti regionálního rozvoje, který zahrnuje dlouhodobou vizi na regionální rozvoj v ČR, ale i krátkodobé realizační kroky. Je nástrojem realizace regionální politiky a koordinace působení ostatních veřejných politik na regionální rozvoj. Zahrnuje analýzu regionálních rozdílů v ČR, které určují cíle, priority a opatření určených pro potřeby regionálního rozvoje. Česká republika chce být v dlouhodobém horizontu zemí konkurenceschopnou, využívající lidské zdroje a vzdělávací, výzkumnou a inovační infrastrukturu pro rozvoj znalostní ekonomiky. Zemí využívající svoji geografickou polohu k prohloubení vazeb a spolupráce s okolními státy. Česká republika chce rozvíjet udržitelným způsobem specifika jednotlivých regionů a podporovat jejich vnitřní hospodářskou, sociální a environmentální soudržnost. Dále využívat potenciál venkovských a městských oblastí, posilovat vazby mezi nimi a zachovávat přírodní, krajinné a kulturní hodnoty. Ke Strategii se váže Akční plán Strategie regionálního rozvoje ČR 2017-2018, který konkretizuje aktivity státu při realizaci cílů české regionální politiky a uvádí přehled finančních zdrojů státu, kterými bude regionální rozvoj v daném období disponovat.

Tabulka 4- Cíle SRR 2007-2013 a 2014-2020

Cíle SRR ČR 2007-2013		Cíle SRR ČR 2014-2020	
Rozvojově zaměřený cíl	Zvýšení ekonomického a environmentálního potenciálu, konkurenceschopnosti a sociální úrovně regionů ČR na úroveň srovnatelnou s vyspělými regiony Evropy.	Růstový cíl	Podpořit zvyšování konkurence schopnosti a využití ekonomického potenciálu regionů.
Disparitně zaměřený cíl	Zastavení růstu a postupné snižování nepřiměřených regionálních disparit a využívání specifík území	Vyrovňovací cíl	Zmírnit prohlubování negativních regionálních rozdílů.
Instrumentální cíl	Institucionální a finanční zabezpečení strategie.	Preventivní cíl	Posílit environmentální udržitelnost.
		Institucionální cíl	Optimalizovat institucionální rámec pro rozvoj regionů.

Zdroj : vlastní zpracování dle SRR 2007-2013 a SRR 2014-2020

Komparace SRR 2007-2013 a SRR 2014-2020

Cíle SRR

Globální cíl regionální politiky České republiky na období 2014-2020 je zajistit dynamický a vyvážený rozvoj území České republiky se zřetelem na kvalitu života a životního prostředí, přispět ke snižování regionálních rozdílů a zároveň umožnit využití místního potenciálu pro posílení konkurenceschopnosti jednotlivých územně správních celků (územních jednotek). Je rozvinut ve čtyřech základních cílech regionální politiky korespondujících s prioritními osami SRR. Čtyři základní cíle jsou růstový cíl, vyrovnávací cíl, preventivní cíl, institucionální cíl. Oproti tomu v období 2007–2013 se globální cíl skládá ze tří cílů a to rozvojově zaměřený cíl, disparitně zaměřený cíl, instrumentální cíl. Globální cíl byl vyvážený, harmonický a udržitelný rozvoj regionů, který povede ke zvyšování úrovně kvality života obyvatelstva. V období 2014–2020 se cíle rozšířily o jeden, a to o preventivní cíl, který cílí na environmentální udržitelnosti. Tento faktor nebyl v předchozím období zohledňován.

Vymezení státem podporovaných regionů

Ve srovnání se Strategií 2007-2013 se v regionech se soustředěnou podporou státu vymezují pouze hospodářsky problémové regiony. Pro tyto regiony je charakteristická vysoká míra nezaměstnanosti, nízký příjem, negativní demografický vývoj, nízká životní

úroveň. Změna nastala ve vymezení ostatních regionů, kdy byly rozděleny na sociálně znevýhodněné oblasti a současné a bývalé vojenské újezdy. Sociálně znevýhodněné oblasti jsou oblasti s dlouhodobou nezaměstnaností, ohrožené sociálním vyloučením a s výskytem sociálně-patologických jevů jako gamblerství a drogy. Vojenské újezdy slouží k výcviku Armády České republiky. Nicméně v dnešní době jsou redukovány a dochází ke snižování počtu. V období 2007-2013 byly regiony se soustředěnou podporou státu: Děčín, Ústí nad Labem, Litoměřice, Břeclav, Kroměříž (regiony s vysoce nadprůměrnou nezaměstnaností), Sokolov, Chomutov, Most, Teplice, Nový Jičín, Frýdek-Místek, Ostrava, Karviná (Strukturálně postižené regiony), Louny, Třebíč, Znojmo, Hodonín, Svitavy, Šumperk, Jeseník, Bruntál, Opava, Přerov (Hospodářsky slabé regiony).

V období 2014-2020 byly vymezeny regiony se soustředěnou podporou státu pouze hospodářsky problémové regiony. Jedná se například o: Stříbro, Cheb, Sokolov, Děčín, Chomutov, Louny, Most, Teplice, Ústí nad Labem, Broumov, Česká Třebová, Hodonín, Znojmo, Jeseník, Přerov, Ostrava, Karviná, Havířov.

Tabulka 5 - Vymezení státem podporovaných regionů

	Regiony se soustředěnou podporou státu	Ostatní regiony
2007-2013	strukturálně postižené regiony	pohraniční regiony, bývalé vojenské prostory, regiony postižené živelnými pohromami, regiony se silně narušeným či poškozeným životním prostředím, regiony s méně příznivými podmínkami pro rozvoj v zemědělství
	hospodářsky slabé regiony	
	regiony s vysoce nadprůměrnou nezaměstnaností	
2014-2020	hospodářsky problémové regiony	sociálně znevýhodněné oblasti
		současné a bývalé vojenské újezdy

Zdroj : vlastní zpracování dle SRR 2007-2013 a SRR 2014-2020

Program rozvoje venkova 2014-2020

Program je řízen Ministerstvem zemědělství, pro období 2014-2020 poputuje do programu 2,3 miliardy EUR z unijních zdrojů a 1,2 miliardy EUR z českého rozpočtu, celkem je tedy program alokován 3,5 miliardy EUR (více než 96 miliard korun)⁶. Právní rámec je tvořen legislativou Evropské unie a českých zákonů.

⁶ www.szif.cz/cs/prv2014

Je zaměřen na rozvoj venkova, zlepšení stavu životního prostředí, obnovu a zlepšení ekosystémů souvisejících se zemědělstvím a lesnictvím, dále investice pro konkurenceschopnost a inovace zemědělských podniků, podpora vstupu mladých lidí do zemědělství nebo krajinná infrastruktura. Program přispívá k diverzifikaci ekonomických aktivit ve venkovském prostoru s cílem vytvářet nová místa a zvýšit hospodářský rozvoj. Venkovská území budou podporována místními aktéry s pomocí metody LEADER, která přispívá k lepšímu zacílení podpory. Program má vytyčen 8 tematických cílů se 6 podporovanými oblastmi. Dle Státního zemědělského intervenčního fondu se předpokládá největší alokace finančních prostředků do oblasti ochrany životního prostředí (59,16%). (Státní zemědělský intervenční fond, 2014).

Tabulka 6- Program rozvoje venkova

Podporované oblasti	Tematické cíle
Podpora předávání poznatků a inovací v zemědělství, lesnictví a ve venkovských oblastech	Investice do výzkumu, vývoje a inovací pro praxi
Zvýšení životaschopnosti zemědělských podniků a konkurenceschopnosti všech druhů zemědělské činnosti ve všech regionech a podpora inovativních zemědělských technologií a udržitelného obhospodařování lesů	Podpora malých a středních podniků, Zkvalitnění systému vzdělávání
Podpora organizace potravinového řetězce, včetně zpracovávání zemědělských produktů a jejich uvádění na trh, dobrých životních podmínek zvířat a řízení rizik v zemědělství	Zkvalitnění systému vzdělávání
Obnova, zachování a zlepšení ekosystémů souvisejících se zemědělstvím a lesnictvím	Omezování přírodních rizik, povodní a ekologické zátěže Zkvalitnění systému vzdělávání
Podpora účinného využívání zdrojů a podpora přechodu na nízkouhlíkovou ekonomiku v odvětvích zemědělství, potravinářství a lesnictví, která je odolná vůči klimatu	Snižování energetické náročnosti ekonomiky Ochrana životního prostředí a využívání přírodního bohatství Zkvalitnění systému vzdělávání
Podpora sociálního začleňování, snižování chudoby a hospodářského rozvoje ve venkovských oblastech	Zvyšování zaměstnanosti a kvalitní pracovní síla Fungující sociální systém a boj proti chudobě

Zdroj : vlastní zpracování dle Státního intervenčního fondu, Programové dokumenty

Program obnovy a rozvoje venkova

Ministerstvo pro místní rozvoj spravuje podprogram pro poskytování dotací obcím, které mají do 3000 obyvatel. Program je zaměřen na naplňování cílů Programu obnovy venkova a předpokládá účast obyvatel venkova, občanských spolků a sdružení při znovuoživení obcí v souladu s místními tradicemi. Příjemci podpory jsou upřesněny v každém dotačním titulu zvlášť, obecně se jedná o obce nebo svazky obcí.

Dotační tituly se oproti roku 2017 rozšířily o dva. První dotační titul je pro obec, která se umístila na 1-3. místě v celostátním kole nebo získala ocenění Modrá, Bílá, Oranžová stuha. Druhý titul je podpora zapojení generací do komunitního života v obci, například se jedná o vybudování a obnovu veřejného prostranství, zařízení pro volnočasové aktivity, interiérové rekonstrukce místností. Třetí titul je zaměřen na podporu spolupráce obcí na obnově a rozvoji venkova. Čtvrtý titul, Podpora obnovy drobných sakrálních staveb v obci, je určen na obnovu církevních staveb ve vlastnictví obce. Pátý titul je na podporu akcí zaměřených na obnovu místních komunikací a jejich součástí. Oproti roku 2017 jsou v roce 2018 vypsány další dva dotační tituly. Šestý titul nese název Podpora obnovy sportovní infrastruktury, který je cílený na rekonstrukci, modernizaci nebo vybudování školních hřišť. Poslední titul je Podpora rozvoje strategických průmyslových zón (Ministerstvo pro místní rozvoj, 2017).

4 Aktéři regionálního rozvoje a rozvoje venkova

Aktér je někdo, kdo jedná, je iniciátorem a nositelem sociální činnosti. Může se jednat o individuum nebo sociální skupinu. Jeho činnost je orientována k nějakému cíli a manipuluje či disponuje nějakými zdroji k jeho dosažení (Velký sociologický slovník, 1996, str. 47). „**Činnost** je specifická lidská forma chování zaměřená obvykle k dosažení nějakého cíle. Jde o aktivní vztah sociálního subjektu (individua nebo skupiny) k vnějšímu prostředí (sociální, přírodní), který předpokládá stanovení cíle, použití určitých prostředků k jeho dosažení a většinou pravidla, kterými se tento aktivní proces řídí“ (Velký sociologický slovník, 1996, str. 157). „**Jednání** je postojově organizovaná a cílově zaměřená činnost zahrnující analýzu situace, anticipace výsledku a plán jeho dosažení. Ve většině případů vyžaduje kooperaci založenou na společně sdílené, institucionální definici objektů, norem, rolí a významů. Jednání směřuje k praktickému přetváření prostředí. Zahrnuje hledání, testování a modifikování způsobů, jak dosáhnout stanoveného cíle“

(Velký sociologický slovník, 1996, str. 462). **Znalost** je schopnost člověka dávat informace a vjemy do souvislostí a na základě toho usměrňovat své jednání nebo rozhodovat. Znalost potřebujeme, abychom mohli vytvářet informace z faktů, situací nebo dat. Člověk ji získává zkušeností, praxí nebo studiem. Znalost každého člověka je unikátní, protože každý člověk má jiné prožitky a zkušenosti a vytváří přidanou hodnotu (Znalosti, 2017).

„**Spolupráce** neboli kooperace je sociální interakce. Spolupráce znamená společné úsilí zaměřené na dosažení prospěchu všech, kdo se na něm podílejí. Spolupráce má význam morální i ekonomický. Jednotlivci pracují spíše společně než jeden proti druhému, vytvářejí si pouta sympatií, starostlivosti a vzájemné náklonosti“ (Heywood, 2008, str. 122). „**Občanská participace** je jádrem celého konceptu občanské společnosti. Lze ji chápat jako účast obyvatel na více či méně organizovaných aktivitách, při kterých lidé řeší společné potřeby či problémy a usilují o prosazování společných zájmů. Typickým projevem občanské participace je členství v občanských sdruženích a jim podobných organizovaných skupinách a činnost v jejich rámci. Občanská participace, podobně jako důvěra, stojí v centru konceptu sociálního kapitálu. Zapojování se do lokálního veřejného dění může mít řadu podob, z nichž některé jsou vykonávány v rámci sdružení a spolků“ (Bernard, 2011, str. 171). „**Důvěra** patří k základním složkám kolektivně chápaného sociálního kapitálu. V prostředí, v němž si lidé navzájem důvěřují a necítí potřebu být ostražití vůči ostatním, nejen klesají transakční náklady na vzájemné interakce, ale teorie sociálního kapitálu předpokládá, že v takovém prostředí rovněž dochází ke snazšímu rozvoji kolektivního jednání. Jedinci jsou spíše ochotni investovat svůj osobní čas a zdroje do snahy a dosažení společných cílů, pokud důvěřují ostatním, že i oni jsou ochotni se angažovat pro společnou věc“ (Bernard, 2011, str. 169). **Vědění** je to, co posiluje způsobilost jeho nositele k výkonu intelektuálních i manuálních činností. Každá společnost je na nějaké formě vědění založena a společnosti se od sebe liší způsobem, jímž je vědomí produkováno, jak je distribuováno a jak je aplikováno. Kulturní kapitál je reprezentován disponibilním věděním, získanou kvalifikací a dosaženým vzděláním (Petrusek, 2006, str. 408-409).

Pokud obyvatelé jednají a provádí činnost ke zvýšení kvality života, zvyšuje se kulturní, sociální a lidský kapitál. Tyto tři formy kapitálu lze nazvat jako nehmotný kapitál. „**Kulturní kapitál** je nástroj na přivlastňování symbolického bohatství, které je společností pokládáno za hodno toho, aby bylo vyhledáváno a vlastněno. Distribuci formálních

oprávnění (profesní kvalifikace) i subjektivních dispozic (znalost správných postupů) ke vstupu do vládnoucí vrstvy zprostředkovává vzdělávací systém. Kulturní kapitál je ve společnosti rozložen nerovnoměrně, podle postavení v mocenské struktuře a paralelně s kapitálem ekonomickým a sociálním. Cílem vzdělávacího systému je eliminace vstupních sociokulturních nerovností a vyrovnávání šancí příslušníků jednotlivých společenských vrstev na úspěch“ (Velký sociologický slovník, 1996, str. 474). „**Lidský kapitál** je zásoba znalostí a dovedností ztělesněných v lidech určitého státu, žijících na určitém území. Výsledkem je tradice, vzdělání a poznatky získané praxí“ (Velký sociologický slovník, 1996, str. 474). „**Sociální kapitál** je suma aktuálních i potenciálních zdrojů, které může určitá osoba využívat díky tomu, že se zná s druhými lidmi. Bohatství styků a známostí mohou být užitečné. Objem sociálního kapitálu, jímž člen společnosti disponuje, je dán velikostí sítě kontaktů, které je schopen mobilizovat pro svoji potřebu. Pokud je sociální kapitál s kapitálem kulturním, zvyšuje se možnost úspěchu ve společnosti“ (Velký sociologický slovník, 1996, str. 475). Pohled na aktéry doplňuje pohled Binka a Hudečkové. „Aktéry rozvoje venkova můžeme chápat v nejširším slova smyslu jako veškeré formalizované instituce či jednotlivce, kteří nějakým způsobem svými aktivitami vstupují do dění na venkově či kteří jsou součástí venkova“ (Binek, 2009, str. 38). „Výsledkem by v případě venkova mělo být převzetí spoluodpovědnosti celé společnosti za udržování a rozvoj regenerační, rekreační a terapeutické funkce venkovského prostoru. Participace obyvatelstva na rozvoji vede k rozvoji obce a regionu. Zvyšuje se lidský, kulturní a sociální kapitál daných obyvatel. Při rozvojových aktivitách je kladen důraz na endogenní přístupy. Model integrovaného endogenního rozvoje regionů/venkova vychází z místních specifických zdrojů, místní iniciativy a podnikavosti, je založen na sociálním, kulturním a lidském kapitálu, směřuje na diverzifikaci aktivit. Sociální kapitál je založen na vlastním sociálním statusu a na množství důvěry ve vztazích mezi lidmi. Lidský kapitál je založen na znalostech, lidském zdraví, talentu, motivaci a dovednostech. Součástí lidského kapitálu je kulturní kapitál jedince. Představuje zdroje získané sociální identifikací, identitou a uznáním jinými“ (Hudečková, str. 165, 2013). „**Tradice** plní funkci symbolickou, zpřítomňuje hodnoty, které jsou v dané kultuře či subkultuře považovány za zvlášť významné a které se proto často mění v normativní vzorce chování ve zvyky, obyčeje, mravy. V moderní společnosti tradice přetrvávají ve své symbolické funkci. Slouží k ožívování a zpřítomňování hodnot, které jsou z různých důvodů významné pro současnost“ (Velký sociologický slovník, 1996, str. 1326).

„Aktéry regionálního rozvoje na jednotlivých úrovních jsou následující složky: zákonodárné složky státu, výkonné složky státu, regionální rady, orgány samosprávy, řídicí a monitorovací orgány, rozvojové agentury s celostátní či regionální působností, instituce veřejného sektoru, státní neziskové organizace, subjekty soukromého sektoru“ (Wokoun, 2003, str. 218).

4.1 Klasifikace aktérů v České republice

Existuje více možností kategorizace aktérů. Základní dělení vychází ze vztahu ke správní organizaci území, podle toho je možné dělit aktéry s působností lokální, regionální a národní (Biner, 2009, str. 39). Lze rozlišit i několik typů subjektů podle vztahu k řešenému problému, který vzniká v procesu spolupráce, a to na podílejší se (shareholders), zainteresovaní (stakeholders), dotčení (placeholders). Shareholders jsou subjekty zapojené do procesu řešení či přípravy a podílí se na něm (spolupracující obce, podnikatelé). Stakeholders jsou subjekty, na které bude aktivita působit (občané, návštěvníci). Placeholders jsou subjekty, v jejichž zájmovém území se aktivita realizuje (krajský úřad, ministerstvo). Dělení podle formálnosti struktury a fungování aktérů rozlišuje veřejnou správu, zájmovou samosprávu; organizace neziskového sektoru; zájmové skupiny (Galvasová, 2007, str.47).

Tabulka 7- Matice aktérů

		SEKTORY		
		veřejný	podnikatelský	neziskový
úroveň	národní	ministerstva	celostátní zájmová uskupení	spolky, svazy, sítě
	krajská	kraj, vysoké školy, krajská informační střediska	podnikatelská sdružení	nezisková sdružení
	lokální	obce - DSO, MAS, obcí zřizované organizace	podnikatelé, zemědělci	zájmová sdružení, spolky

Zdroj : Binek, 2009, str. 41

Veřejný sektor představuje veřejná správa (subjekty státní správy a samosprávy). Veřejný sektor je financován z veřejných financí a spravován veřejnou správou, rozhoduje se o něm veřejnou volbou a podléhá veřejné kontrole (Binek, 2009, str.41). Podnikatelské subjekty na venkově představují zemědělské podniky, (zemědělství jako obor dominuje na venkově), lesní a vodohospodářské podniky, průmyslové podniky či

drobní podnikatelé. Po roce 2020 se očekává vzrůst nové spolupráce pomocí PPP (Public Private Partnership) z důvodu omezení poskytování dotací z Evropské unie, kdy budou využívány soukromé zdroje pro zajištění veřejné služby (Binek, 2010, str.42).

V neziskovém sektoru není prioritou zisk, ale užitek. Pokud neziskové organizace zisk vytvářejí, vkládají ho zpět do organizace. Neziskový sektor tvoří nevládní neziskové organizace (nadace, občanská sdružená, obecně prospěšné společnosti), příspěvkové organizace, politické strany a hnutí, zájmová sdružení právnických osob, nepodnikatelské obchodní společnosti, právnické osoby zřizované samotnými zákony (Úvod do regionálních věd a veřejné správy, 2004, str. 226). Rozmach neziskového sektoru se v posledních letech pozitivně odrazil v rozvoji venkova. Aktéry v této sféře mohou být například zájmové a sportovní organizace, spolky zaměřené na kulturní a volnočasové aktivity. Například se může jednat o hasiče, myslivce, Sokol, sportovní kluby a jiné (Binek, 2009, str.42).

4.2 Aktéři regionálního rozvoje na národní a krajské úrovni

Venkov nespadá pod jeden resort, ale je podle odvětví rozdělen mezi Ministerstvo zemědělství, Ministerstvo pro místní rozvoj, Ministerstvo životního prostředí a další ministerstva. Ministerstvo zemědělství spravuje oblast zemědělství a vodohospodářství. Po vstupu do Evropské unie má významné postavení v rozvoji venkova. Ministerstvo pro místní rozvoj spravuje Program obnovy venkova a soutěž Vesnice roku. Ministerstvo životního prostředí má na starost záležitosti týkající se životního prostředí, ve vztahu k venkovským oblastem se jedná například o čištění odpadních vod. Každé ministerstvo v nějakém směru podporuje rozvoj venkova (Binek, 2009, str.43)

Na krajské úrovni působí samosprávné orgány krajů (krajská zastupitelstva). Kraje mají vlastní rozpočty a od vstupu do Evropské unie disponují financemi Programu obnovy venkova. Úzce spolupracují s Ministerstvem pro místní rozvoj a vykonávají činnost jak samostatnou, tak přenesenou (Binek, 2009, str. 48).

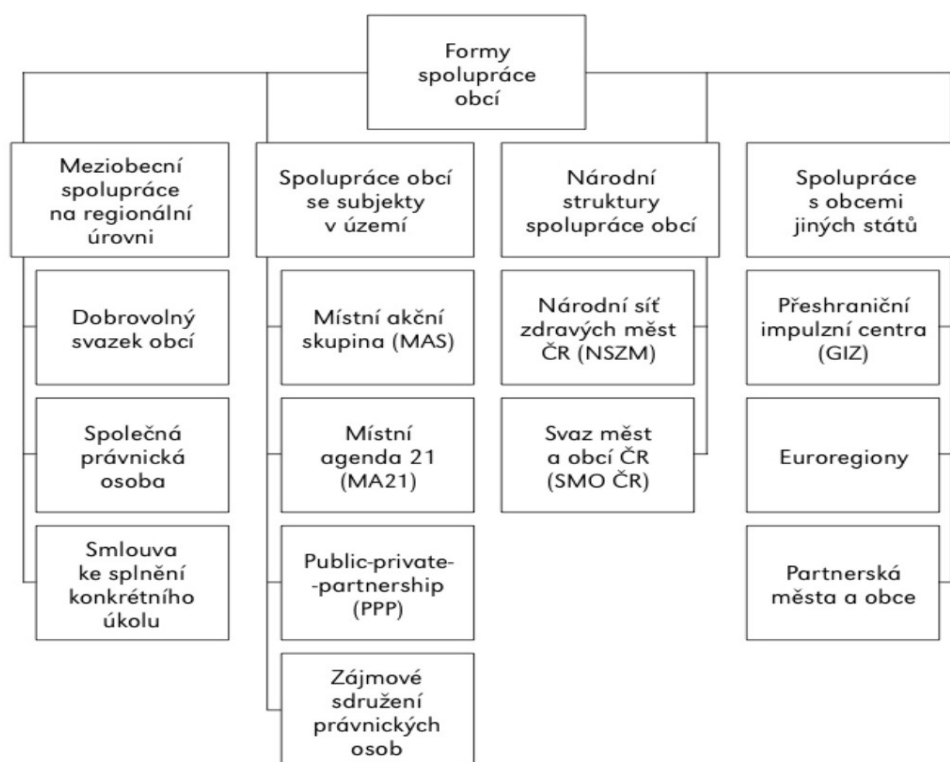
Celostátní síť pro venkov (CSV) byla zřízena Ministerstvem zemědělstvím v roce 2008 jako komunikační platforma za účelem propagace Programu rozvoje venkova. Pro období 2014-2020 je agenda rozdělena mezi Ministerstvo zemědělství a Státní zemědělský intervenční fond. Ministerstvo zemědělství vykonává aktivity na celostátní úrovni a Státní zemědělský intervenční fond na úrovni regionální. Celostátní síť pro venkov sdružuje subjekty, kteří na venkově působí a přispívají k jeho rozvoji. Subjekty si mezi sebou

vyměňují zkušenosti a poznatky a předávají je aktérům podílejícím se na rozvoji venkova a zemědělství. Fungování CSV je založeno na přístupu „zdola-nahoru“, který umožňuje získání zpětné vazby pro orgány státní správy. Základním dokumentem je Akční plán Celostátní sítě pro venkov pro období 2014-2020, jehož vydavatelem je Ministerstvo zemědělství.

4.3 Aktéři regionálního rozvoje na lokální úrovni

Na místní úrovni působí velké množství subjektů. Oproti regionální a národní úrovni mají k rozvoji venkova blíže a více rozumí problematice území. Kraj spolupracuje s obcemi se samostatnou působností při přípravě a realizaci programu rozvoje kraje. Obec podporuje podnikatele investicemi na rozvoj aktivit pro rozvoj regionu (Binek, 2009, str. 49). Malé obce nedisponují dostatečnou informovaností, mohou se sdružovat za účelem vyměňování zkušeností. Jedná se například o Svaz měst a obcí České republiky, Dobrovolný svazek obcí a Místní akční skupinu. V těchto uskupeních se obce dozví o možnostech dotací, jak o ně případně žádat, vyměňují si zkušenosti, mohou se domluvit na spolupráci mezi sebou a jsou celkově více informovány.

Obrázek 3 - Členění způsobů a forem spolupráce obcí

Zdroj : Galvasová, 2007, str.28

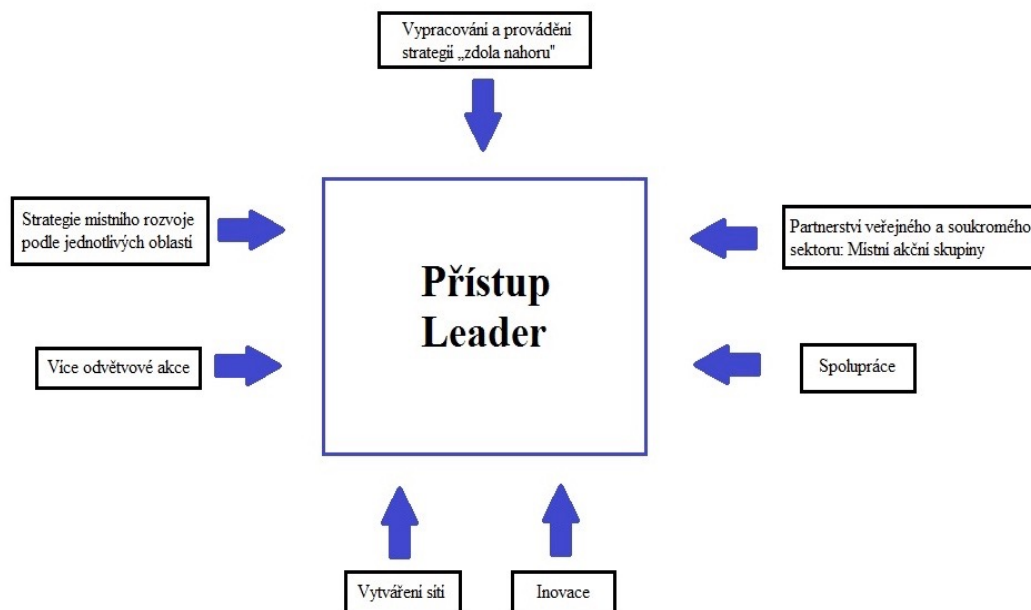
4.3.1 Dobrovolný svazek obcí

Podle zákona č. 128/2000 Sb. o obcích je v §49-§54 vymezen dobrovolný svazek obcí. Obce se stávají členy za účelem ochrany a prosazování svých společných zájmů. Členy svazku mohou být pouze obce, mohou je vytvářet a vstupovat do již vytvořených svazků. Svazek je právnickou osobou a pro vznik se jako právní osoba zapíše do rejstříku svazků obcí vedeného u krajského úřadu příslušného podle sídla svazku obcí. Předmětem činnosti jsou oblasti občanské vybavenosti, životní prostředí, čistota a vzhled obce, těžba nerostných surovin a další. Veškeré činnosti jsou uvedeny v §50 zákona o obcích. Svazky obcí mohou spolupracovat se svazky obcí jiných států (Zákon č. 128/2000 Sb. o obcích). Dobrovolné svazky obcí rozvíjejí spolupráci zejména na úrovni veřejné správy.

4.3.2 Místní akční skupiny a přístup Leader

Místní akční skupina je společenství občanů, neziskových organizací, soukromé podnikatelské sféry a veřejné správy (obcí, svazků obcí a institucí veřejné moci), které spolupracuje na rozvoji venkova, zemědělství a získávání finanční podpory z Evropské unie a z národních programů pro svůj region. Na rozhodující úrovni nemají zástupci žádného sektoru či skupin nadpoloviční většinu. To znamená, že veřejný sektor ani žádná ze zájmových skupin nemá více než 49% hlasovacích práv.. Místní akční skupina je neziskovou organizací nezávislou na politickém rozhodování. Základním cílem MAS je zlepšování kvality života a životního prostředí ve venkovských oblastech. Územní působnost má MAS od 10 000 do 100 000 obyvatel a města do 25 000 obyvatel. Jedna obec smí být pouze v jedné místní akční skupině. V článku 34 z nařízení č. 1303/2013 EK jsou úkoly MAS definovány takto: „zvyšování způsobilosti místních aktérů, vypracovávání a provádění operací, včetně jejich schopností v oblasti projektového řízení; při výběru operací, zajišťování v souladu se strategií komunitně vedeného místního rozvoje s tím, že stanoví jejich pořadí podle přínosu těchto operací k plnění záměrů a cílů strategií; příprava a zveřejňování výzev k podávání návrhů nebo průběžného postupu pro předkládání projektů, včetně vymezení kritérií výběru; přijímání a posuzování žádostí o podporu“ (Článek 34 z nařízení č.1303/2013). Místní aktéři jsou pracující lidé, kteří na venkově žijí a snaží se o jeho rozvoj za účelem zachování kvality jejich života s využitím metody Leader. Místní akční skupiny nepůsobí pouze v České republice, ale jsou i v celé Evropě, celkem je 2 402 MAS.

Obrázek 4- Klíčové přístupy Leader

Zdroj : Vlastní zpracování dle Přístup Leader: Základní příručka, 2006, str.8

Leader

Je jedna z hlavních metod pro rozvoj regionu, vznikla v roce 1991 a je uplatňována v zemích Evropské unie. Znamená „Propojování akcí hospodářského rozvoje venkova“⁷ a je zaměřená na probuzení rozvoje venkova. Metoda LEADER funguje na principu zdola-nahoru (endogenní přístup). Metoda nabízí venkovským společenstvím co nejlepší způsob, jak zainteresovat místní účastníky na rozvoji jejich oblasti. Návrhy na projekty by měly vycházet z podnětů občanů a venkovských subjektů.

Základní principy metody Leader:

- Přístup zdola nahoru – lidé, kteří žijí a pracují v daném území, znají jeho historii, potřeby a možnosti, rozhodují o dalším vývoji regionu prostřednictvím místní akční skupiny. Díky přístupu zdola a zapojení místních aktérů jsou posilovány místní lidské zdroje, vazby mezi lidmi, roste sounáležitost lidí s místem, ve kterém žijí.
- Partnerství subjektů veřejného, soukromého a neziskového sektoru – vzájemně spolu spolupracují obce, podnikatelé, občanská sdružení i jednotliví občané.

⁷ Z francouzského pojmu „Liaison entre actions de développement rural“

- Realizace místní rozvojové strategie – každá MAS má zpracovanou místní rozvojovou strategii svého území.
- Víceodvětvové navrhování a provádění strategie – projekty jsou založené na spolupráci mezi subjekty a projekty z různých odvětví místního hospodářství na základě místní strategie. Jsou propojovány různé typy aktivit, aby vznikla spolupráce mezi aktéry, kteří v regionu působí.
- Podpora inovativních projektů – MAS podporují inovativní řešení problémů zaváděním nových přístupů, služeb nebo produktů.
- Vytváření sítí místních partnerství a spolupráce – místní akční skupiny si mezi sebou vyměňují zkušenosti. V České republice to je prostřednictvím Národní sítě místních akčních skupin, v Evropě prostřednictvím Evropské asociace Leader pro rozvoj venkova (ELARD).

Tabulka 9 - Rysy přístupu Leader

Leader	
Rysy přístupu	Prováděcí kroky
Strategie místního rozvoje podle jednotlivých oblastí	Budování kapacit
Přístup "zdola nahoru"	Sdružování místních účastníků
Partnerství veřejného a soukromého sektoru (MAS)	Analýza území
Uspřádání inovací	Určení stávajících činností/iniciativ
Integrované a víceodvětvové akce	Vytváření partnerství
Vytváření sítí	Příprava strategie místního rozvoje

Zdroj : Vlastní zpracování dle Přístup Leader: Základní příručka, 2006

Komunitně vedený místní rozvoj

Je nástroj, který Místní akční skupiny uplatňují v programovém období 2014-2020. Jde o zapojení občanů na místní úrovni pro nalezení odpovědí na sociální, environmentální a ekonomické výzvy. Je to přístup, který je časově náročný, ale za relativně nízké finanční investice může mít podstatný vliv na vytváření nových myšlenek a jejich zavádění do praxe. Postupy by měly být v souladu se strategií Evropa 2020.

Komunitně vedený místní rozvoj je :

- zaměřen na konkrétní subregionální území MAS
- zapojení místních akčních skupin složených ze subjektů, které zastupují veřejné a soukromé místní socioekonomické zájmy, v nichž na rozhodovací úrovni nemá nikdo více než 49% hlasovacích práv
- uskutečňován na základě integrovaných a víceodvětvových strategií komunitně vedeného místního rozvoje zaměřených na dotčenou oblast
- koncipován s ohledem na místní potřeby a potenciál a zahrnuje inovativní prvky v místních souvislostech, vytváření sítí a případně spolupráci

MAS zpracovávají strategie komunitně vedeného místního rozvoje, ve kterých analyzují svá území, jejich potřeby a požadavky a definují možné cíle pro využití finančních prostředků z Evropské unie. V předchozím programovacím období mohli MAS čerpat dotace z Programu rozvoje venkova. V aktuálním programovacím období mohou čerpat navíc z Integrovaného regionálního operačního programu, OP Zaměstnanost a MAS spadající do chráněných oblastí z OP Životní prostředí (Slováková, 2015, str.14). Dle článku 33, nařízení č.1303/2013 by strategie měla obsahovat tyto prvky: „vymezení rozlohy a počtu obyvatel, na něž se strategie vztahuje; analýzu rozvojových potřeb a potenciálu území, včetně analýzy silných s slabých stránek, příležitostí a hrozeb; popis strategie a cílů, popis integrovaných a inovativních rysů strategie a hierarchie cílů včetně jasných cílů pro výsledky a výstupy; popis postupu zapojení komunity do vypracování strategie; akční plán, který ukazuje, jak se cíle promítají do jednotlivých opatření; popis opatření pro řízení a sledování strategie prokazující schopnost místní akční skupiny realizovat strategii a popis zvláštních opatření pro hodnocení; finanční plán strategie, včetně plánovaných přidělů z každého z příslušných fondů ESI“ (Nařízení Evropského parlamentu a rady (EU) č.1303/2013).

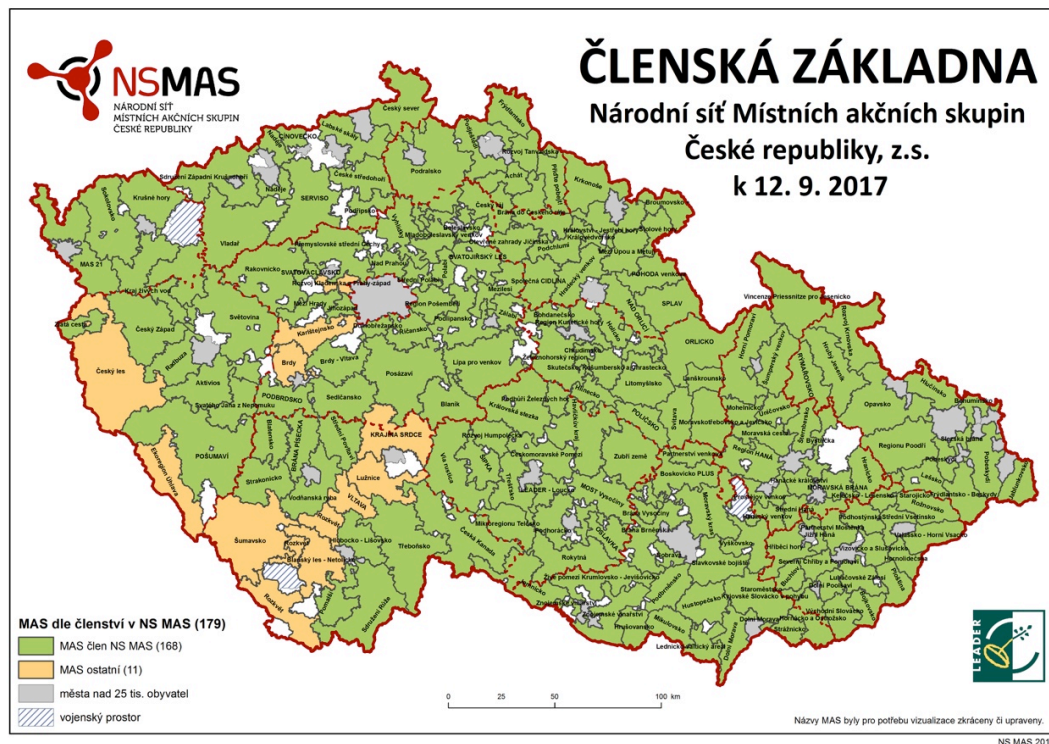
4.3.3 Národní síť Místních akčních skupin

Národní síť Místních akčních skupin České republiky je společenstvím, které sdružuje Místní akční skupiny. Místní akční skupiny pracují formou komunitně vedeného místního rozvoje ve prospěch venkova na území České republiky.

Hlavním posláním Národní sítě Místních akčních skupin je sdružování Místních akčních skupin podle základních kritérií vydaných pro fungování MAS, rozvíjení spolupráce s dalšími aktéry, kteří působí ve prospěch venkova a jeho obyvatel, reprezentování

a zastupování členské MAS v jednáních na národní a mezinárodní úrovni, podílení se na pořádání národních a mezinárodních konferencí, výstav, exkurzí, soutěží, společenských a kulturních akcí podporujících udržitelnost a fungování venkova, výměně zkušeností a příkladů dobré praxe, propagování a popularizování úlohy MAS v komunitně vedeném místním rozvoji, pořádání k tomu přednášky, školení a instruktáže k vyšší účinnosti práce pro venkov⁸. Pro plnění cílů a hlavních úkolů NS MAS jsou vytvořeny pracovní skupiny, které jsou tvořeny z řad členů výboru, organizace a případně externích odborníků (PS): PS LEADER, PS Public relations, PS Mezinárodní spolupráce, PS Vzdělávání, PS Program a vize, PS Stanovy. V České republice je členy Národní sítě MAS celkem 160 místních akčních skupin z celkového počtu 179.

Obrázek 5- Národní síť Místních akčních skupin

Zdroj : Národní síť Místních akčních skupin České republiky: Členská základna, 2014

⁸ <http://nsmas.cz>

4.3.4 Spolková činnost

Obyvatelé venkova mohou zakládat různá zájmová sdružení, která také mohou mít vliv na rozvoj venkova. Spolky lze dělit podle jejich zaměření a podle dopadu jejich činnosti. „Sportovní spolky vykonávají činnost především pro sebe a své členy (fotbal, hokej, florbal, Sokol) a spolky, které vykonávají činnost pro veřejnost. Aktivní kulturní a společenský život vesnic je kladný činitel, který podporuje stabilitu společenstev a startuje jejich rozvoj. Za tyto faktory lze považovat např. pravidelné setkávání obyvatel a společné řešení problémů, burcování obyvatel, rozvoj místního cestovního ruchu“ (Binek, 2009, str. 54). Zájmová sdružení sdružují obyvatele, jejichž vztahy jsou založené na důvěře, spolupracují mezi sebou, společně participují a vytvářejí sociální kapitál.

Spolek z právního hlediska je ustanoven v Novém občanském zákoníku č. 89/2012 Sb. ve třetím díle – právnické osoby v oddíle korporace a náleží jim §214-§302. Hlavní činností spolku je uspokojování a ochrana zájmů těch, k jejichž naplňování je spolek založen. Podnikání nebo jiná výdělečná činnost nemůže být hlavní činností spolku. Nicméně spolky a spolková činnost není jen o spolku, který má výše uvedenou právní normu. „Spolkem je specifická skupina charakterizovaná společnými zájmy a vymezenými pravidly vzájemného styku členů. Spolky bývají často organizacemi se samostatnou právní subjektivitou. Členství je ve spolcích dobrovolné a spolková činnost se provádí podle přijatého programu a na základě stanov. V sociologickém pojetí je spolek charakterizován jednak těsnými vztahy a vazbami mezi jedinci, podobně jako pospolitost, jednak tím, že se řídí stanovami, pravidly, že jeho činnost je uspořádána vědomě a má tedy rysy společnosti. Spolky s volnějšími pravidly spolkového života se blíží klubům, v českém prostředí jsou tradiční spolky na bázi zájmových činností (Velký sociologický slovník, 1996, str. 1208). V tabulce č. 8 je uvedena kategorizace spolků dle Binka.

Tabulka 8 - Spolky na venkově

Typ spolku	Specifikace
Dobrovolní hasiči	Většinou mužské, ale existují i dětské a ženské oddíly. Organizují soutěže v požárních dovednostech.
Sportovní spolky	Sokol, Orel, Český svaz tělesné výchovy, Česká asociace sport pro všechny. Oddíly podle druhu sportu, např. fotbal, turistika, volejbal, šachy, kuželky, šipky, automobilový sport, horolezectví.
Zájmové spolky	Podle zájmů svých členů, např. Myslivci, zahrádkáři, chovatelé, včelaři, rybáři, holubáři, kynologové, chovatelé koní, mykologové, herní spolky, ochránci přírody apod.
Ženské spolky	Klub žen, kluby matek s dětmi.
Národnostní spolky	Matice slezská, spolky občanů polské, slovenské, německé a dalších národností.
Jiné spolky	Důchodci, invalidé, Skauti. Sdružení rodáků a přátel (obce, školy). Osadní výbory - chataři, Vzdělávací spolky a kulturní spolky (ochotnické divadlo, pěvecké spolky, loutkáři, folklorní soubory, muzejní spolky apod.), Červený kříž.

Zdroj : Binek, 2009, str. 54

Souhrn teoretické části

V teoretické části bakalářské práce jsou vymezeny pojmy související s problematikou regionálního rozvoje a rozvoje venkova, dále je definován endogenní a exogenní přístup regionálního rozvoje, klasifikace území České republiky, legislativní dokumenty regionální politiky Evropské unie a České republiky a aktéři regionálního rozvoje a rozvoje venkova.

Území České republiky je rozděleno pro potřeby uplatňování regionální politiky. Každá z klasifikací rozděluje území podle jiného parametru. Existují možnosti klasifikace podle Strategie regionálního rozvoje České republiky, jednotek NUTS, regionů soudržnosti a vymezen je prostor venkova. Všeobecně uznávanou mezinárodní definicí je vymezení venkova dle OECD, která je založena na podílu obyvatelstva, ve kterém žije na území s hustotou zalidnění menší než 150 obyvatel/km².

Základními dokumenty regionální politiky na úrovni České republiky je zákon č. 248/2000 Sb. o podpoře regionálního rozvoje, který stanovuje podmínky pro poskytování podpory regionálnímu rozvoji. K tomuto zákonu se váží další dva dokumenty. Prvním

dokumentem je Strategie regionálního rozvoje České republiky, který je základním dokumentem regionální politiky na úrovni státu pro formující regionální politiku České republiky a druhým dokumentem jsou Národní rozvojové priority. Strategie regionálního rozvoje určuje zaměření a cíle regionálního rozvoje s ohledem na vyvážený rozvoj státu a regionů. Ministerstvo pro místní rozvoj spolu s ústředními správními úřady a kraji navrhuje regiony, které je potřeba podporovat, aby byl zajištěn rozvoj území s ohledem na kvalitu života a životního prostředí a zároveň přispět ke snižování regionálních rozdílů a využít místní potenciál pro zvýšení sociální a hospodářské úrovně jednotlivých regionů. Dokumenty na úrovni Evropské unie pro účely regionální politiky jsou Evropa 2020, Dohoda o partnerství pro programovací období 2014-2020 a Operační programy. Operační programy jsou spolufinancované z Evropských strukturálních a investičních fondů. Česká republika má vlastní národní operační programy, které jsou uvedené v kapitole 3.3.1. Akteři lokálního obyvatele mohou žádat o prostředky z operačních programů Programu rozvoje venkova, Integrovaného regionálního operačního programu, OP Zaměstnanost a MAS spadající do chráněných oblastí z OP Životní prostředí. Místní akční skupiny pomáhají a radí žadatelům při zpracování žádosti na jejich území.

Následně se práce zabývá aktéry lokálního rozvoje, kteří působí zdola na regionální rozvoj. Je využíván lidský kapitál (tzn. znalosti, schopnosti a jejich využití), jakožto hospodářský potenciál regionů a přispívá k rozvoji jeho potenciálu zdola nahoru (endogenní přístup). Endogenní přístup působí zdola, klade důraz na zapojení aktérů od té nejnižší úrovně, aby byla využita lidská iniciativa a lidské zdroje. Akteři regionálního rozvoje se dělí na aktéry na národní, krajské a lokální úrovni, kteří spolu navzájem spoluprací. Akteřem na lokální úrovni je místní akční skupina, která je stěžejní pro zázemí práce a její empirickou část. Místní akční skupina je společenstvím občanů, neziskových organizací, soukromé podnikatelské sféry a veřejné správy, které spolupracují na rozvoji venkova, zemědělství a získávání finanční podpory z Evropské unie a z národních programů. Místní akční skupina pro rozvoj regionu používá metodu zvanou Leader, která funguje na principu zdola nahoru (endogenní přístup). Využívá potenciálu lidí, kteří na daném území pracují a žijí, tím páde znají jeho historii, potřeby a možnosti. Obyvatelé venkova mohou zakládat zájmová sdružení, která mohou mít vliv na rozvoj venkova. Zájmovými sdruženími jsou spolky, které jsou děleny do skupin podle zájmu členů a zaměření, například spolky dobrovolných hasičů, sportovní spolky, zájmové spolky, ženské spolky, národnostní spolky a jiné spolky. Tato sdružení spojují obyvatele, kteří

mezi sebou spolupracují a vytvářejí sociální kapitál. Zjištěné informace o aktérech na lokální úrovni v teoretické části jsou stěžejní pro empirickou část bakalářské práce.

5 Sekundární a komparativní analýza dat o existujících spolcích

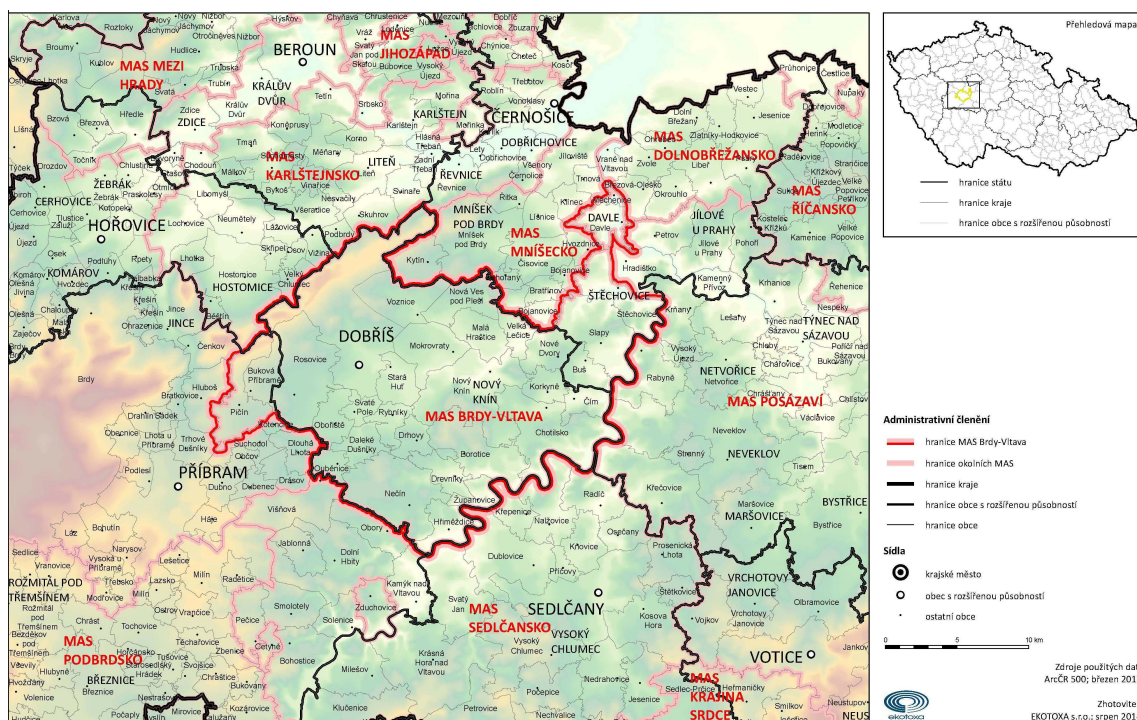
Místní akční skupiny nepůsobí pouze v České republice, ale fungují i v celé Evropě, celkem je v Evropě 2 402 MAS. V České republice působí 179 místních akčních skupin z toho jich je 160 členem Národní sítě místních akčních skupin České republiky (dále jen NSMAS). Ve Středočeském kraji je celkem 27 MAS a z toho 3 nejsou členy NSMAS. Místní akční skupina Brdy-Vltava působí ve Středočeském kraji a je členem NSMAS⁹.

5.1 Místní akční skupina Brdy – Vltava a její území

Místní akční skupina Brdy-Vltava vznikla v roce 2006 a sídlí ve městě Dobříš. „MAS Brdy-Vltava koordinuje rozvoj regionu Brdy-Vltava; provádí poradenství pro zájemce v oblasti získávání dotací a grantů ze zdrojů nevládních, regionálních a státních ČR a zdrojů Evropské unie; rozvíjí a propaguje turistický potenciál regionu Brdy-Vltava, spolupracuje při realizaci projektů s jejich nositeli; iniciuje a realizuje vhodné projekty pro celkový rozvoj a obnovu venkova na území Středočeského kraje; v souladu se svým posláním se podílí na vypracování takových projektů s těmi, kdo ji o to požádají; rozvíjí informační, organizační, propagační a další služby v rámci partnerství; komunikuje s orgány státní správy a samosprávy při spolupráci na rozvoji regionu; participuje na rozvoji lidských zdrojů; provádí mimoškolní výchovu a vzdělávání, zajišťuje koordinaci vzdělávacích aktivit na místní a regionální úrovni, celoživotní vzdělávání, pořádání kurzů, školení včetně lektorské činnosti (Statut Brdy-Vltava o.p.s).

⁹ <http://nsmascr.cz>

Obrázek 6 - Místní akční skupina Brdy-Vltava

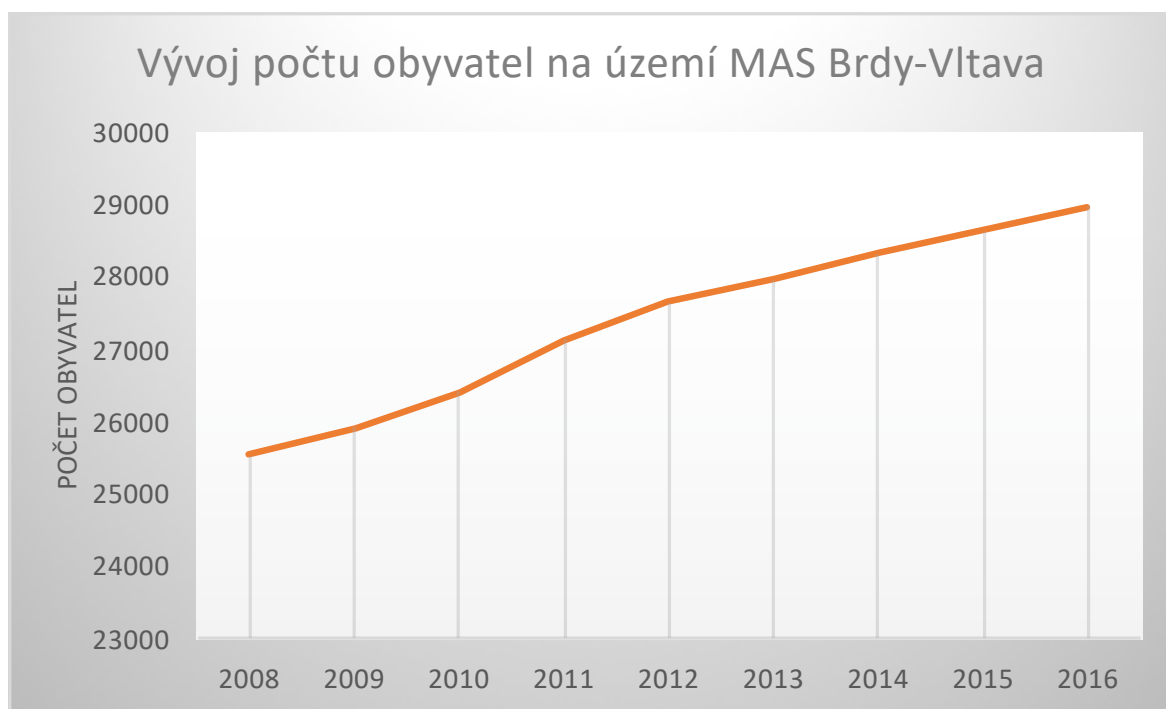

Zdroj: Místní akční skupina Brdy-Vltava, 2014

Místní akční skupina má vlastní projekty, kterými jsou: Cesty venkova, Od Brd k Vltavě, Vraťme život našim památkám, Pomoc Brdy Vltava a Sociální fond Brdy-Vltava. Program Cesty venkova hledá cesty a vytváří podmínky pro větší propojení lidí s místní krajinou. Vychází z myšlenek trvale udržitelného rozvoje. Program se zaměřuje na tři okruhy témat: přírodní a urbanizovaná krajina, participace veřejnosti na fungování a rozvoji obce, výchova a vzdělání – propojení školy se životem. Projekt Od Brd k Vltavě je turistický portál, kde turisté najdou přehled o službách v regionu jako jsou informace o ubytování, stravování, aktivitách a tipech na výlety.

Místní akční skupina Brdy – Vltava funguje ve Středočeském kraji na území Svazku obcí Dobříšska a Novoknínska a Svazku obcí Střední Povltaví. Počet obcí působících v MAS je 31, jsou to obce: Velká Lečice, Davle, Měchenice, Slapy, Štěchovice, Borotice, Buková u Příbramě, Buš, Čím, Daleké Dušníky, město Dobříš, Drevníky, Drhovy, Hříměždice, Chotilsko, Malá Hraštica, Mokrovraty, Nečín, Nová Ves pod Pleší, Nové Dvory, město Nový Knín, Obořiště, Ouběnice, Pičín, Rosovice, Rybníky, Stará Huť, Svaté Pole, Voznice, Županovice, Korkyně. Celkový počet obyvatel k 31.12.2016 byl 28 981 obyvatel (Data pro Místní akční skupiny (MAS)). Počet obyvatel každým rokem stoupá (viz. graf č.1)

Graf 1- Vývoj počtu obyvatel na území MAS Brdy-Vltava

Zdroj: vlastní zpracování dle Data pro místní akční skupiny, 2017

Svazek obcí Dobříšska a Novoknínska byl založen v roce 1994. Hlavní činnost svazku je zaměřena na výkon aktivit směřujících k systematickému a efektivnímu rozvoji regionu (ochrana a prosazování společných zájmů členských obcí a jejich spolupráci při rozvíjení činností týkajících se školství, sociální péče, kultury, ochrany veřejného pořádku a životního prostředí, rozvoje cestovního ruchu, zajištění dopravní obslužnosti, zabezpečování čistoty obcí, společné řešení dalších aktivit regionální rozvoje)¹⁰. Svazek obcí Střední Povltaví byl založen v roce 1999. Aktivity svazku jsou zaměřené na koordinaci významných investičních akcí v zájmovém území, společný postup při dosahování ekologické stability zájmového území a jeho trvalé obyvatelnosti, všeobecná ochrana životního prostředí, propagace svazku a jeho zájmového území, zastupování členů svazku při jednání o společných věcech se třetími osobami (orgány státní správy, obchodními partnery, kontrolními orgány, občanskými iniciativami) a zajišťování a vedení předepsané písemné, výkresové, technické a jiné agendy jednotlivých společných akcí.¹¹

¹⁰ www.dobrisiskonovokninsko.cz

¹¹ <http://www.strednipovltavi.cz>

5.2 Strategie komunitně vedeného místního rozvoje

Zpracovaná Strategie komunitně vedeného místního rozvoje (SCLLD) pro období 2014 - 2020 představuje klíčový strategický dokument pro komplexní plánování regionálního rozvoje na území MAS Brdy – Vltava. Dokument se skládá ze tří částí: analytické, strategické a implementační. V analytické části obsahuje socio-ekonomickou analýzu regionu, ve které jsou uvedené informace o obyvatelích regionů, občanské vybavenosti regionu a dále je uvedena SWOT analýza. Implementační část popisuje realizační strukturu MAS, popis administrativních postupů pro vyhlašování výzev, hodnocení a výběr projektů s uvedením plánované personální kapacity a popis animačních aktivit.

Ve strategické části MAS stanovuje své vize, strategické a specifické cíle. Vizí pro období 2014-2020 je pro region Brdy – Vltava: příjemný region pro život, pečující o své blízké vzdělávající se, podnikající, s krásnou přírodou a lákající turisty. „Region Brdy – Vltava je místem, kde se lidem dobře žije, všichni mají rovný přístup ke vzdělání a tak zde žijí osvětlení lidé, kteří se rádi zapojují do aktivit v regionu. Obyvatelé zde pečují o své blízké

a zároveň se v území daří podnikatelům, kteří tvoří dobré jméno regionu svými výrobky a službami. Místní samosprávy podporují aktivity obyvatel a jsou odpovědně při svém hospodaření. Existuje zde krásná krajina charakterizující venkovské prostředí, která láká turisty i místní obyvatele k vycházkám či vyjížděním“ (Strategie komunitně vedeného místního rozvoje 2014-2020, str.3). Při rozvoji území se MAS řídí principy udržitelného rozvoje, zachování kulturního a přírodního bohatství. Důraz se klade na rozvoj partnerství, spolupráce a na zapojování obyvatel regionu do rozhodovacích procesů. Jak jsem uvedla v teoretické části, Místní akční skupiny se řídí přístupem Leader a u MAS Brdy-Vltava tomu není jinak. Klade důraz na participaci obyvatel v rozvojových aktivitách, aby se mohli podílet na rozhodování o budoucnosti území ve kterém žijí. Dalším důležitým bodem je spolupráce. Akteři si vzájemně vyměňují zkušenosti, informace a osvědčené postupy. Tímto přístupem se zpětně vytvářejí a posilují již existující sociální sítě. Při rozvoji území se řídí principy udržitelného rozvoje, tedy vyvážení ekonomické, sociální a environmentální oblasti. V tabulce č.9 jsou uvedeny všechny strategické cíle. Spolky jsou zmíněny ve třech cílech strategie a jsou dále přiblíženy.

Tabulka 9- Strategie komunitně vedeného místního rozvoje

Strategický cíl	Zaměření	Specifické cíle
Abychom se tu něco nového naučili a poznali	Rozvoj vzdělávání	<ul style="list-style-type: none"> • Podpora výstavby a modernizace zázemí škol; • Rozvoj spolupráce škol, vč. spolupráce se spolky a ostatními subjekty; • Dostupné vzdělávání pro všechny; • Podpora celoživotního vzdělávání
Abychom tu mohli dobře pečovat o své blízké	Sociální služby a dostupné bydlení	<ul style="list-style-type: none"> • Podpora systémovosti poskytování sociálních služeb v regionu; • Podpora vzdělávání a poradenství v soc. službách; • Podpora rodin s dětmi; • Řešení prevence rizikových jevů rodin, dětí a mládeže; • Podpora možnosti jak žít ve stáří; • Řešení problematiky různých forem bydlení s ohledem na potřeby obyvatel území; • Podpora služeb pro osoby se zdravotním postižením
Abychom tu mohli pracovat	Podpora zaměstnanosti a rozvoj malého a středního podnikání	<ul style="list-style-type: none"> • Podpora zaměstnanosti; • Podpora vzdělávání a spolupráce; • Propagace činnosti místních podnikatelů; • Modernizace a inovace inf. místních podnikatelů vč. technologií; • Rozvoj sociálně odpovědného podnikání
Aby nás to tady bavilo	Život komunity a volný čas	<ul style="list-style-type: none"> • Rozvoj činnosti místních spolků a NNO; Podpora kvalitních zázemí spolků a NNO (vč. hasičů); Podpora informovanosti o aktivitách v regionu
Abychom tu mohli žít	Občanská vybavenost a infrastruktura	<ul style="list-style-type: none"> • Budování zlepšování technického stavu inf. v obcích; • Podpora ekologicky šetrného způsobu dopravy; • Ochrana životního prostředí, krajiny a šetrné zemědělství; • Zlepšení úrovně strategického a územního plánování
Abychom tu měli co vidět a poznávat	Rozvoj cestovního ruchu	<ul style="list-style-type: none"> • Podpora zkvalitňování a budování infrastruktury cestovního ruchu; • Jednotné řízení a propagace destinace od Brd k Vltavě; • Podpora tradičního i moderního regionu

Zdroj: vlastní zpracování dle Strategie komunitně vedeného místního rozvoje

5.2.1 Strategický cíl „Abychom se něco nového naučili a poznali“

Strategický cíl se zaměřuje na to, aby školy při svém rozvoji spolupracovaly s ostatními a stejně tak spolky a ostatní subjekty. Mělo by se více využívat potenciálu aktivních spolků a sdružení a partnerských venkovských sítí pro aktivizaci území. Obce si

dostatečně neuvědomují potenciál vzdělávacích organizací působících v regionu. Školy by měly více spolupracovat s místními spolky a organizacemi. Využít místního potenciálu (tradice, historie místa, kulturní aktivity) pro aktivizaci a zapojení veřejnosti do života obcí. Mladí lidé nemají zájem působit ve spolcích a zapojovat se do rozvoje území a zároveň doba dojížděky do zaměstnání, která včetně samotného zaměstnání zabere většinu pracovního dne. Tradiční spolky jako rybáři, myslivci, zahrádkáři postupně zanikají a je těžší najít někoho, kdo by v tradici pokračoval.

5.2.2 Strategický cíl „Abychom tu mohli dobře pečovat o své blízké“

Cíl je zaměřen na sociální oblast, například na starší lidi a na rodiny s dětmi. Tuto skupinu se snaží podporovat několik spolků, které se zaměřují na aktivity dětí a zároveň aktivity dětí s rodiči. V regionu je několik spolků, které podporují seniory, ale chybějí specializované spolky pro osoby se zdravotním postižením. Na území působí poskytovatelé sociálních služeb podle zákona č. 108/2006 Sb., které už nejsou předmětem práce.

5.2.3 Strategický cíl „Aby nás to tady bavilo“.

Hlavní cíl určený pro spolky je zaměřen na rozvoj činnosti místních spolků a neziskových organizací (NNO), podporu kvalitního zázemí spolků a neziskových organizací (včetně hasičů), podporu informovanosti o aktivitách v regionu. Prvním specifickým cílem je rozvoj činností místních spolků a neziskových organizací a jeho opatření jsou: podpora spolupráce spolků s obcemi a školami; podpora kulturních, sportovních a dalších volnočasových aktivit v území (pro děti a mládež se zdravotním postižením); udržení tradic v regionu; podpora spolkové činnosti (kvalitně a zdravě trávený čas). Druhým specifickým cílem je podpora kvalitního zázemí spolků a neziskových organizací (včetně hasičů), to znamená budování a rekonstrukce infrastruktury místních spolků a nestátních neziskových organizací, včetně potřebného zázemí; modernizace technického zázemí spolků; zajištění sportovního využití v regionu. Posledním specifickým cílem je podpora informovanosti o aktivitách v regionu. Opatřeními jsou: pravidelná informovanost o činnosti spolků a knihoven všemi dostupnými kanály; zlepšení informačních portálů (webové stránky, facebookové profily atd.), podpoření speciální aplikace do mobilů. Cíl je všeobecně zaměřený na volný čas (Strategie komunitně vedeného místního rozvoje 2014-2020, str. 6-21).

5.3 Spolky na území Brdy-Vltava

Byla aktualizována databázi s kontakty, která byla autorce poskytnuta Místní akční skupinou Brdy – Vltava. Původní databáze obsahovala neseřazený seznam kontaktů na spolky. V databázi byl zkontrolován každý odkaz na spolek. Bylo ověřeno, zda spolek stále provozuje činnost a nemá nové kontaktní údaje. Pokud odkaz na webovou stránku nefungoval, byla provedena analýza, zda spolek neukončil činnost nebo nemá nové webové stránky či facebookové stránky. Po zkontrolování databáze, byly dohledány další informace a spolky přes webové stránky obcí na území Brdy – Vltava. Posledním krokem k nalezení spolků bylo vlastní hledání autorky na internetu.

Do původní databáze nebyly zahrnuty mateřské školy, základní školy, střední školy a knihovny z důvodu, že to nejsou klasické spolky nebo neziskové organizace. Celkový počet spolků v databázi byl 152. Po šetření jejich počet stoupl na 176.

Po dokončení databáze byly spolky rozděleny do pěti skupin. První skupinou jsou vzdělávací spolky do kterých patří spolky podporující rozvoj kulturního dění jako jsou divadelní spolky, hudební spolky, muzea nebo Skauti. Skauti byli do té skupiny zařazeni na základě konzultace s MAS. Druhou skupinou jsou spolky vykonávající činnost pro veřejnost. Do této skupiny náleží organizace zaměřené na sociální oblast, akce pro děti, farnosti a důchodci. Třetí skupinou jsou zájmové spolky, jejichž členy spojuje společný zájem. Jedná se o spolky na ochranu přírody, spolky orientované na zvířata, rybáři, myslivci, včelaři, zahrádkáři, turistické spolky, motoristické spolky. Další, čtvrtou, skupinou jsou sportovní spolky a organizace. Poslední skupinou jsou hasičské jednotky a dobrovolní hasiči.

Tabulka č. 10 ukazuje fakt, že počet obyvatel obce nemá vliv na počet spolků v obci. V obci Davle je 15 spolků s počtem obyvatel 1 660. V Novém Kníně žije 2 009 obyvatel a je tam 19 spolků. Obec Štěchovice má 1 989 obyvatel a působí tam 8 spolků na druhou stranu obec Borotice má 369 obyvatel a působí tam 7 spolků.

Tabulka 10- Počet spolků v obcích

	Výměra	Počet obyvatel	Obyvatelé ve věku 0–14 let celkem	Obyvatelé ve věku 15–64 let celkem	Obyvatelé ve věku 65 a více let celkem	Počet spolků
Velká Lečice	519,8	156	17	101	38	2
Davle	747,4	1 660	348	1 001	311	15
Měchenice	133,4	808	136	497	175	0
Slapy	2024,3	836	131	528	177	3
Štěchovice	1430,4	1 989	390	1 253	346	8
Borotice	1901,6	369	50	238	81	7
Buková u Příbramě	781,9	363	79	220	64	2
Buš	684,6	332	52	231	49	1
Čím	619,2	332	60	221	51	1
Daleké Dušníky	681,6	410	56	277	77	4
Dobříš	5341,8	8 995	1 618	5 703	1 674	65
Drevníky	705,1	327	52	208	67	2
Drhovy	636,1	257	34	178	45	3
Hřimězdice	850,7	406	52	265	89	2
Chotilsko	2724,3	493	100	310	83	7
Malá Hraštice	928,0	1 010	185	659	166	4
Mokrovraty	1378,8	764	138	498	128	3
Nečín	2622,5	768	105	507	156	2
Nová Ves pod Pleší	1102,7	1 109	246	735	128	3
Nové Dvory	839,4	259	44	171	44	1
Nový Knín	2962,2	2 009	291	1 332	386	19
Obořiště	761,2	656	103	440	113	2
Ouběnice	446,3	238	44	153	41	2
Pičín	1425,6	640	124	398	118	2
Rosovice	2530,5	794	121	518	155	4
Rybníky	565,0	413	69	285	59	1
Stará Huť	825,9	1 348	240	859	249	5
Svaté Pole	395,2	429	63	300	66	2
Voznice	1432,2	603	85	402	116	2
Županovice	486,7	76	9	49	18	1
Korkyně	597,8	132	34	73	25	1
	39082,2	28 981	5 076	18 610	5 295	176

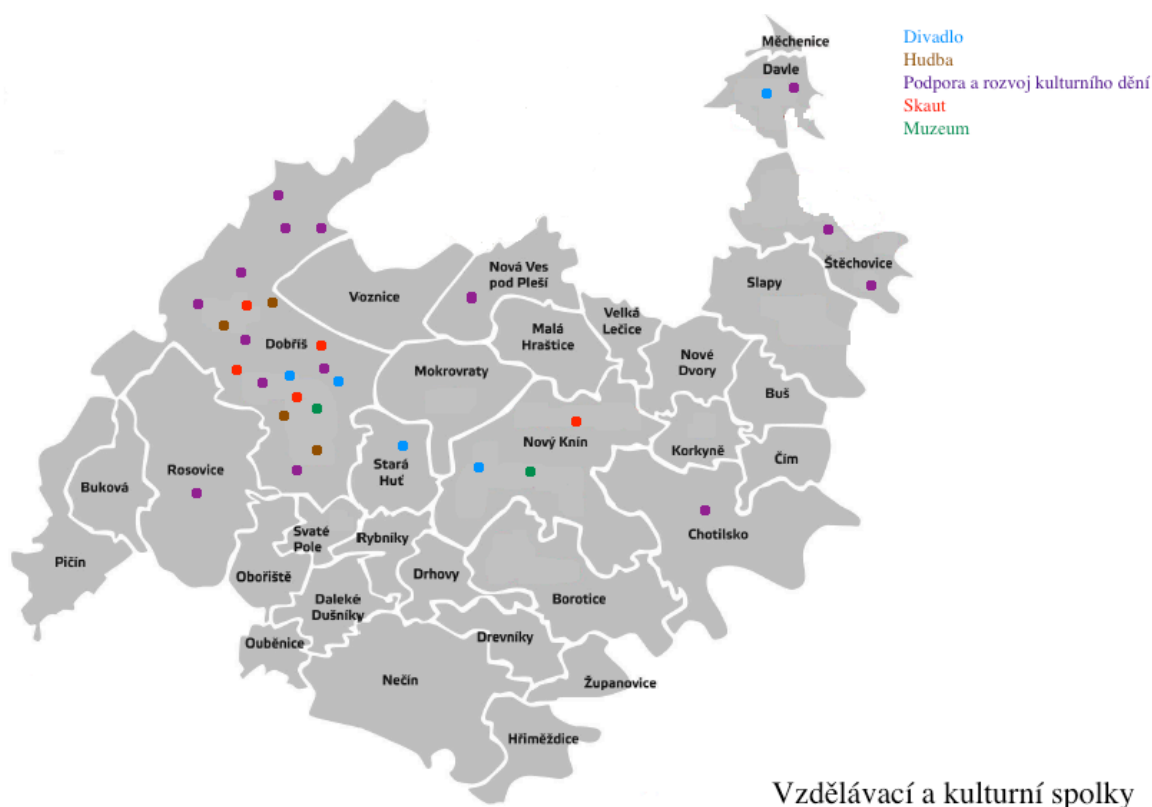
Zdroj: vlastní zpracování dle Data pro místní akční skupiny, 2017

5.3.1 Vzdělávací a kulturní spolky

Jsou spolky, které podporují kulturní dění a vzdělávací činnost. Celkem jich je 31. Jsou situovány převážně ve městě Dobříš. V druhém městě, Nový Knín, se nachází oddíl

Skautu, muzeum a divadelní spolek. Mimo tyto dvě města je pouze v 6 obcích tento druh spolkové činnosti. Město Dobříš má dostatečné zázemí pro tyto spolky. Menší obce nemají dostatek volných prostor pro konání činností uvnitř. V létě mohou aktivity provádět venku, ale v zimě nemají dostatečně vhodné nebo žádné prostory, kde by mohly nacvičovat nebo se scházet. Dalším faktorem je krátká dojezdová vzdálenost do Hlavního města Prahy a města Příbrami, kde je divadelní, hudební a kulturní program pestřejší.

Obrázek 7 - Vzdělávací a kulturní spolky

Vzdělávací a kulturní spolky

Zdroj: vlastní zpracování

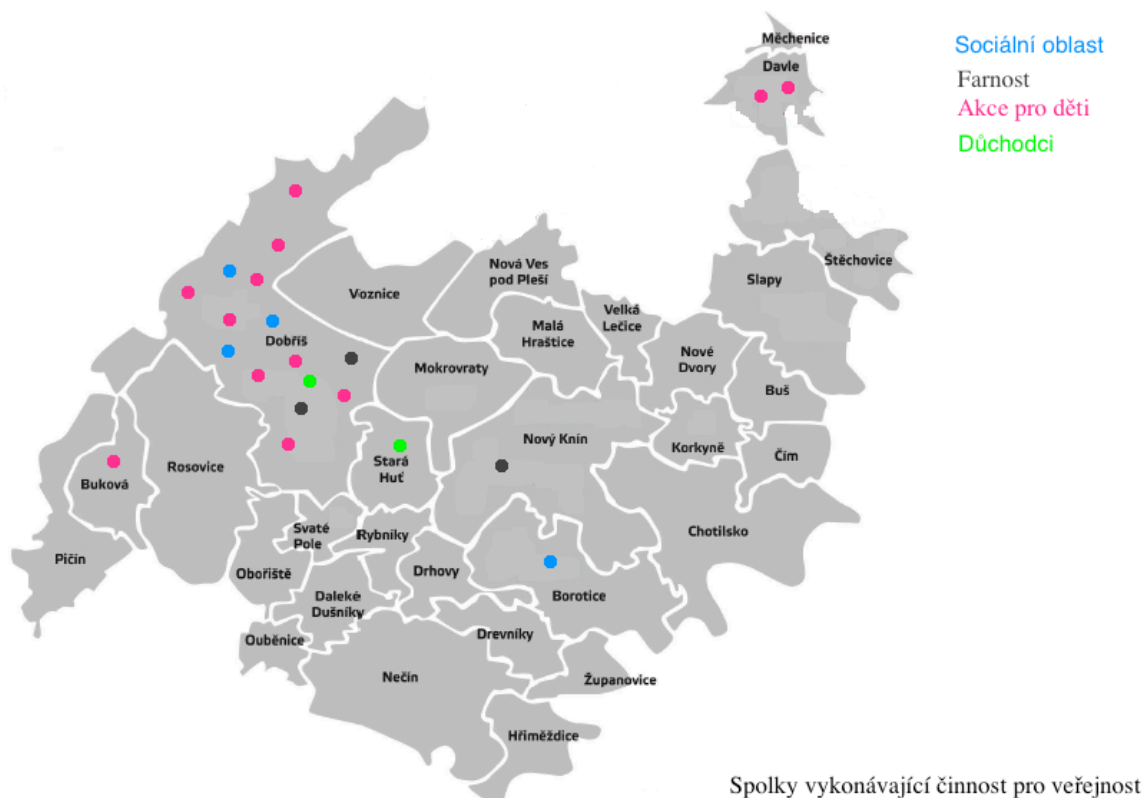
5.3.2 Spolky vykonávající činnost pro veřejnost

Tato kategorie je na území Brdy – Vltava nejméně zastoupená. Spolky jsou převážně zastoupeny ve městě Dobříš. Pouze dalších 5 obcí má spolky vykonávající tuto činnost. Farnosti jsou církevní jednotky, které sdružují věřící dané církve na určitém území. Dle statistik Českého statistického úřadu každým rokem počet věřících klesá. V roce 1991 bylo 43,9% věřících na území České republiky, v roce 2001 hodnota klesla na 32,1% a v roce 2011 bylo věřících pouze 20,8%. Ve Středočeském kraji je podíl věřících

14,3%, Tento trend se odráží i v množství spolků orientovaných na víru, proto nemají takové zastoupení (Náboženská víra obyvatel podle výsledků sčítání lidu, 2014, str. 5-15).

Spolky zajišťující akce a programy pro děti a spolky zaměřené na sociální oblast jsou umístěny v městě Dobříš. Mají zde dostatečné prostorové zázemí. Spolky orientované na sociální služby mají spoustu míst, kde mohou sídlit. V menších obcích je kapacitní problém a obce by musely stavět nové prostory pro tyto účely. Podobně tomu tak je u spolků orientovaných na činnost pro děti, kdy ve městě Dobříš je více možností, kde aktivity vykonávat. Dalším faktorem proč je na Dobříši velké množství spolků zaměřených na činnost dětí je, že jsou na Dobříši základní školy, střední školy a je to spádová oblast, do které dojíždí velké množství dětí. Základní školy jsou ve městě Nový Knín a obci Nečín. V Novém Kníně neexistuje spolek, který by sdružoval děti a vzniká tu riziko, že děti začnou užívat drogy nebo pít alkohol z důvodu smysluplně nevyužitého volného času. Školy i školky jsou ve městě Dobříš přeplněné a plnou kapacitu mají i spolky. Proto by se měla rozšiřovat jejich kapacita. Vzhledem ke stárnutí populace je překvapivé, že jsou na území pouze 2 spolky sdružující seniory. Mělo by být více podporováno aktivní stárnutí seniorů na území.

Obrázek 8 - Spolky vykonávající činnost pro veřejnost

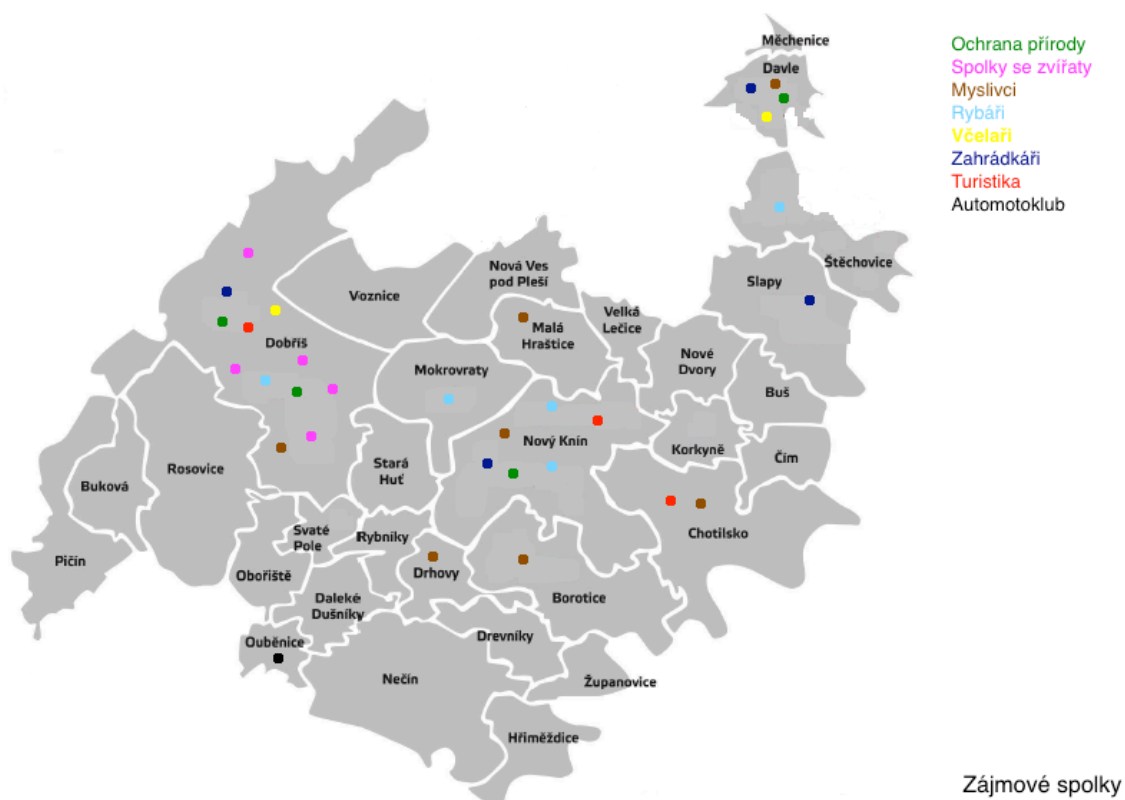

Zdroj: vlastní zpracování

5.3.3 Zájmové spolky

V této kategorii jsou spolky, které mají dlouhou historii a dalo by se říci, že se jedná o tradiční spolky a to jsou myslivecké, rybářské, včelařské a zahradnické spolky. K nim jsou přidány spolky na ochranu přírody, spolky pracující se zvířaty, turistické spolky motoristické spolky. Za pomyslné centrum těchto spolků se dá považovat Dobříš, kde je největší počet spolků. Tradiční spolky mívají problém, že je nemá kdo převzít, protože mladí lidé nemají zájem v tradici pokračovat.

Obrázek 9 - Zájmové spolky

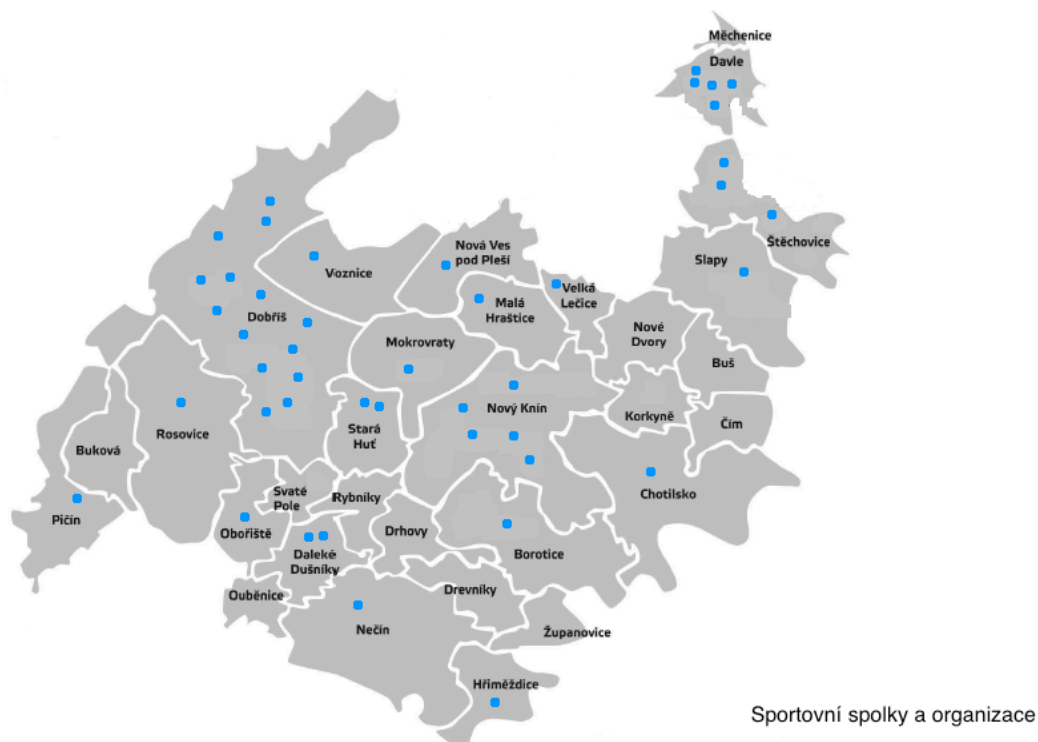
Zdroj: vlastní zpracování

5.3.4 Sportovní spolky a organizace

Sport je ve venkovských obcích velmi populární a celkový počet sportovní spolků je 44. V dnešní době, kdy se spousta lidí snaží dodržovat zdravý životní styl, jsou sportovní spolky místo, kde mohou udržovat svojí kondici. Všeobecně populární fotbal je zde zastoupen nejvíce, dále hokej, florbal a tenis. Další sporty jsou aerobic, gymnastika, házená, judo, nohejbal, sporty v přírodě, stolní tenis, volejbal, horolezectví, bojová umění. Nachází se zde pouze jediný sportovní spolek pro tělesně postižené, jmenuje se Restart a je

specializovaný na přístrojové potápění pro vozíčkáře. Fotbalové oddíly jsou nejvíce zastoupeny a to celkem sedmnáctkrát. Fotbal by se dal označit jako za tradiční spolek na venkově z důvodu, že to nejsou mladé, nové spolky a jako sport je velmi oblíbený. Ve většině obcí je fotbalové hřiště a pro hráče to není finančně náročný sport. Ve spoustě obcí jsou fotbalové oddíly i pro děti. Mají tu výhodu, že rodiči s nimi nemusí dojíždět do větších obcí či měst. Má i společenskou funkci, kdy se na fotbalových utkáních sejdou obyvatelé obce a sdružují se. Je to místo, kde mohou mezi sebou diskutovat o životě v obci. Zároveň obce mezi sebou soupeří o to, kdo má lepší fotbalový tým a při úspěchu týmu se zastupitelstvo snaží sport podporovat a vylepšovat vzhled nejen hřiště, ale i jeho okolí a mezi obcemi panuje zdravá rivalita. Fotbalisté spolupřádají i akce pro děti nebo plesy. Ostatní sporty musejí řešit sportovní zázemí, které však nabízí město Dobříš. Je zde sportovní hala, která je vhodná na florbal, nohejbal, basketbal. Dále zde je tělocvična Tělovýchovné jednoty Sokol, kde je příslušenství pro sporty jako gymnastika, judo, bojová umění, ale i pro klasické sporty. Další tělocvičny jsou přístupné v ZŠ Lidická, ZŠ Dobříš a 2.ZŠ Dobříš. Sportoviště, které na území chybí, je ledová plocha kvůli které musejí spolky případně dojíždět do jiných měst. Funguje zde pouze nezakryté kluziště, které pro sport není vhodné a je otevřené pouze za vhodných podmínek.

Obrázek 10 - Sportovní spolky a organizace

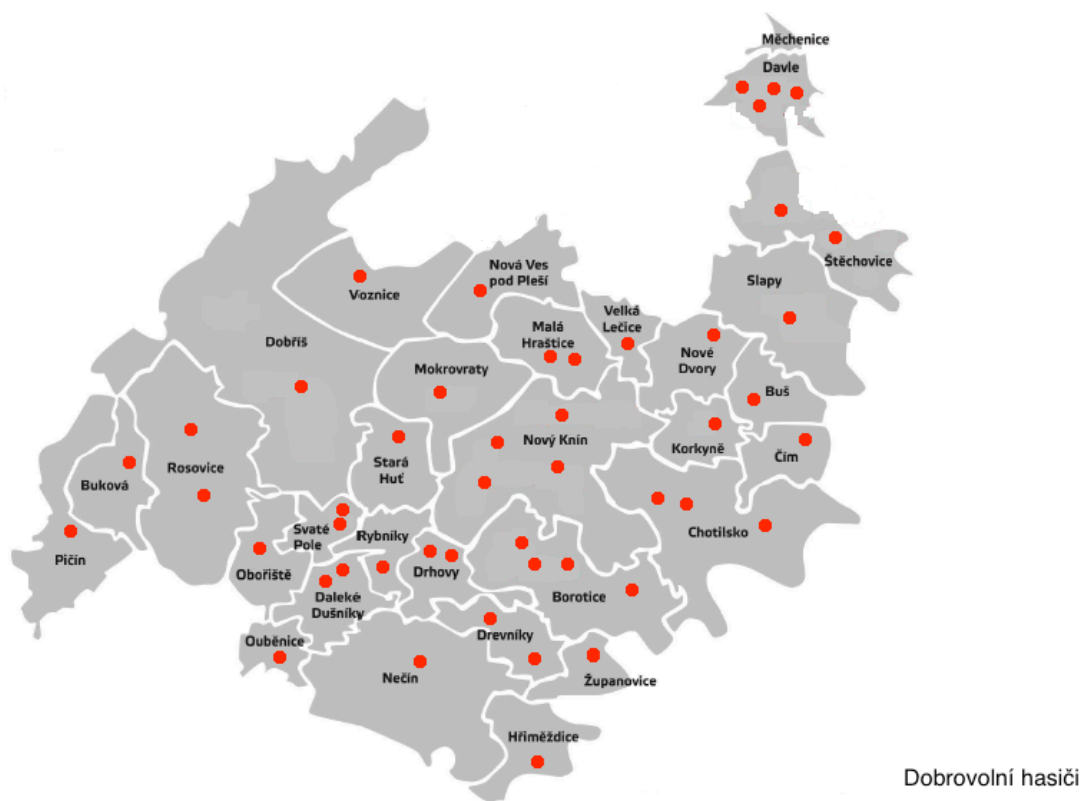

Zdroj: vlastní zpracování

5.3.5 Dobrovolní hasiči

Jsou nejpočetnější skupinou na území, celkem jich je 48. Hasičské jednotky jsou v každé obci kromě obce Měchenice. Hasiči mají v obcích dlouholetou tradici, například SDH Nový Knín funguje už 136 let, SDH Korkyně 130 let a SDH Nečín 125 let. Jsou významným spolkem z hlediska společenského života. Pořádají společenské akce, např. plesy, pálení čarodějnic, oslavy prvního máje a úklid obcí. Zakládají mládežnické oddíly a tím si jednak budují své nástupce a jednak zapojují místní děti. Soutěží v hasičských dovednostech, které jsou označovány jako požární sport. Hasiči soutěží s ostatními obcemi. Soutěže jsou další společenskou událostí pro obec, protože se sejdou obyvatelé obce, posilují vazby mezi sebou a mohou diskutovat o problémech obce. Proto jsou dobrovolní hasiči jakousi prestiží a každá obec se snaží mít takový druh spolku na svém území.

Obrázek 11 - Dobrovolní hasiči

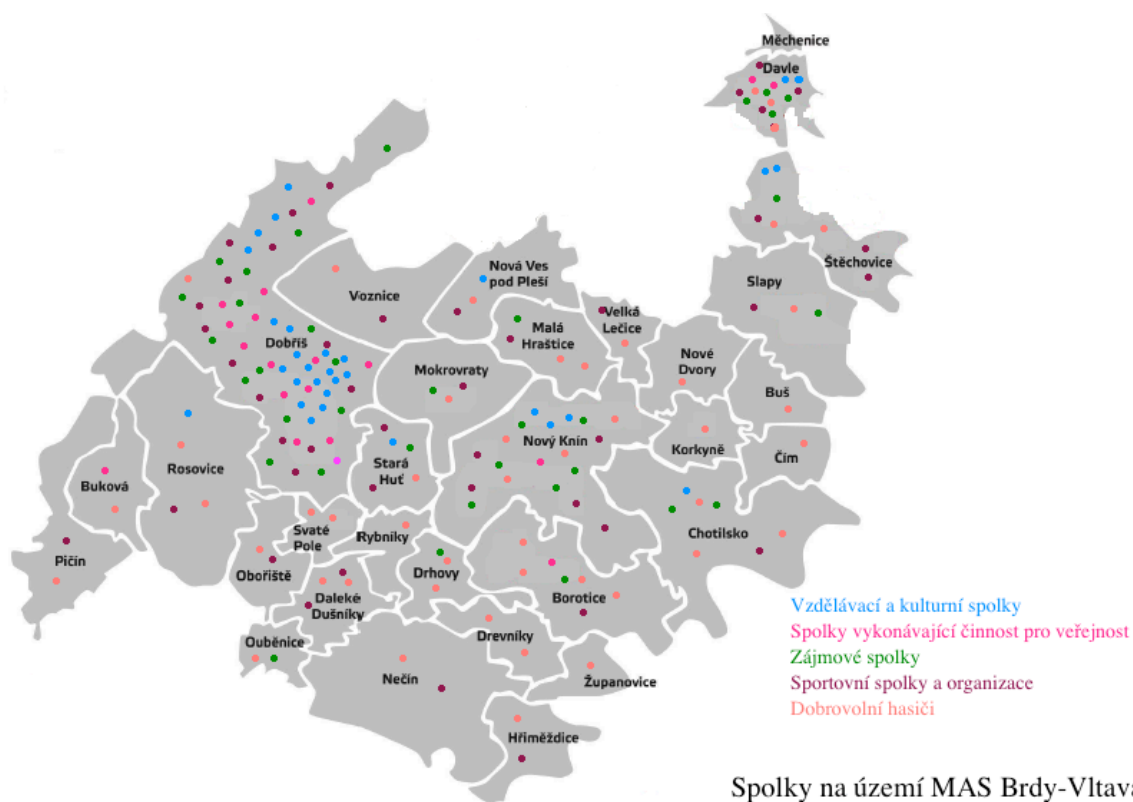

Zdroj: vlastní zpracování

Souhrn dat ze sekundární a komparativní analýzy o spolcích

Poskytnutá databáze obsahovala 152 spolků. Po šetření je počet spolků a organizací s kontakty 176. Spolky byly rozříděny podle společných znaků a zájmů do pěti skupin: vzdělávací a kulturní spolky, spolky vykonávající činnost pro veřejnost, zájmové spolky, sportovní spolky a organizace, dobrovolní hasiči. Ke každé skupině byla zpracována mapa, ve které je vidět rozmístění spolků a poté i souhrnná mapa všech spolků a organizací. Ze souhrnné mapy vyplývá, že jsou spolky soustředěny do měst a větších obcí, ale v každé obci, kromě obce Měchenice, nějaký spolek působí.

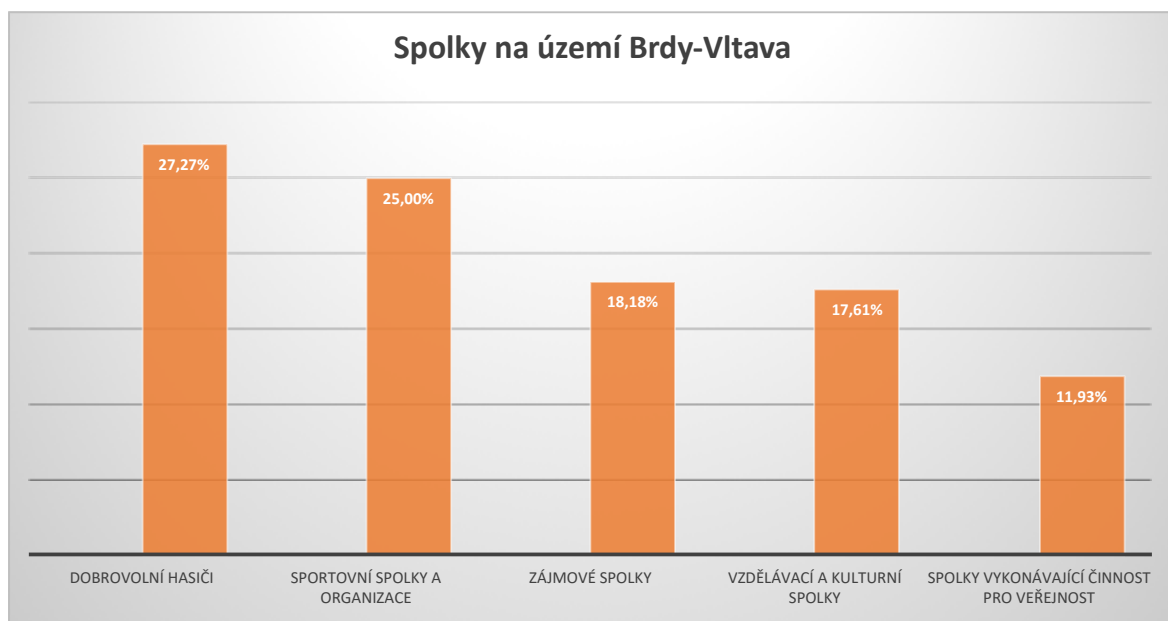
Obrázek 12 - Spolky na území brdy-Vltava

Zdroj: vlastní zpracování

Převládají spolky Dobrovolných hasičů a sportovní spolky a organizace. Nejmenší zastoupení mají spolky vykonávající činnost pro veřejnost. V této skupině jsou zastoupeny spolky myslivců, rybářů, včelařů, zahrádkářů, ve kterých působí lidé v důchodovém věku. Mladí lidé nemají zájem se angažovat v těchto spolcích, spolky nebude mít kdo převzít a postupně zaniknou. Mohlo to být předpokladem dalšího zkoumání. Naději mají rybářské spolky, které začínají lákat mladé, nadšené rybáře a začínají se znovu zakládat rybářské spolky pro děti.

Graf 2 - Spolky na území Brdy-Vltava

Zdroj : zpracování dle vlastních dat

Vzhledem k tendenci stárnutí populace by měl být zvýšen počet spolků zaměřený na obyvatele v důchodovém věku a zároveň i pro seniory s tělesným postižením. Spolky, které sdružují seniory, jsou pouze dva a to ve městě Dobříš a v obci Stará Huť. Pro starší obyvatele už není tak jednoduché dopravit se do vzdálené obce, proto by ocenili spolek v jejich obci nebo její blízkosti. Takový spolek by mohl být založen ve městě Nový Knín, obci Štěchovice nebo v obci Davle, kde je počet obyvatel nad 65 let větší než v obci Stará Huť, kde spolek funguje. Zároveň by tyto spolky měly mít větší provázanost se spolky vzdělávacími a kulturními, které by zajistily kulturní program pro skupinu seniorů. Na území chybí podpora aktivního stárnutí seniorů. Spolky pro seniory by mohly navázat spolupráci se spolky pro děti, kde by byly propojeny generace. Takovým programem může být například předčítání pohádek dětem nebo program „Babičko, vyprávěj“, kdy senioři vypráví své vzpomínky a jsou tím posilovány vztahy mezi generacemi.

Jednotlivé obce by měly více propagovat spolky na svých webových stránkách. Základní informace jsou těžko dohledatelné nebo úplně chybí. Samotné spolky bývají občas také těžce dohledatelné. Častým jevem je neaktuálnost a nepřehlednost webových stránek. Nejvíce se jedná o skupinu zájmových spolků, konkrétně o spolky myslivců, důchodců a turistiky. V tomto směru nejlépe fungují sportovní spolky, dobrovolní hasiči

a spolky, které pořádají akce pro děti. Mají aktuální stránky s aktuálními informacemi a zakládají i profily na sociálních sítích jako je Facebook.

Spolky by měly být více prezentovány jak na stránkách obcí, tak na stránce místní akční skupiny. Místní akční skupina by mohla spolky podporovat tak, že by o nich zveřejňovala reportáže na kanále Youtube. S určitou časovou pravidelností by zveřejňovala videa, která by zahrnovala informace o spolku a o jeho aktivitách. Stejně tak, by mohly být zveřejňovány videa z akcích, pořádaných MAS nebo spolky. V dnešní době je tato platforma velmi oblíbená. MAS by se měla zaměřit na spolky ve městě Nový Knín, kde znatelně chybí spolky zaměřené na činnost dětí a potenciálně tam vzniká možnost drogových aktivit mládeže. Se stavbou nové tělocvičny v Nečíně, roste možnost vzniku nových spolků.

Autorka práci si uvědomuje, že analýza byla provedena pro území MAS Brdy-Vltava, ale venkovský region je i za hranicemi tohoto území. Obyvatelé obcí, kteří žijí na hranici vyčleněného území, mohou být členy spolků za těmito hranicemi. Zejména to platí pro specializované spolky. Místní akční skupina uvedla, že tomu tak je například u organizace Alka, která sídlí v Příbrami a pomáhá lidem s tělesným postižením pro všechny věkové kategorie.

6 Závěr

Cílem bakalářské práce bylo zjistit, zda a jaké spolky existují na území MAS Brdy-Vltava, dále je rozčlenit do skupin a zhodnotit jejich zastoupení na jednotlivých částech území. Práce je rozdělena na teoretickou a empirickou část. V teoretické části jsou vymezeny základní pojmy vztahující se k problematice regionálního rozvoje a rozvoje venkova. Následují základní dokumenty regionální politiky na úrovni Evropské unie a České republiky, které tvoří legislativní rámec. Základním dokumentem regionální politiky České republiky je Zákon o podpoře regionálního rozvoje, který stanovuje podmínky poskytování podpory regionálnímu rozvoji. Ze zákona vychází Strategie regionálního rozvoje České republiky, která vytyčuje zaměření a cíle regionálního rozvoje. Cílem je podpořit zvyšování konkurenceschopnosti a využití ekonomického potenciálu regionů, zmírnit prohlubování negativních regionálních rozdílů, posílit environmentální udržitelnost a optimalizovat institucionální rámec pro rozvoj regionů. Na úrovni Evropské unie patří mezi legislativní dokumenty strategie Evropa 2020, Dohoda o partnerství a Operační programy. Strategie Evropa 2020 usiluje o inteligentní a udržitelný růst, který podporuje začleňování států, jejímž cílem je růst ekonomiky, vytvoření nových pracovních míst a sociální soudržnost. Pro potřeby regionální politiky je území České republiky klasifikováno podle různých přístupů. Nejedná se o rozdělení na kraje, ale o jednotnou klasifikaci, která je uplatňována v Evropské unii. Státy Evropské unie používají klasifikaci území podle jednotek NUTS, která je používána při posuzování a hodnocení podpory ze strukturálních fondů. V České republice jsou regiony rozděleny podle Strategie regionálního rozvoje ČR z hlediska rozvojových znaků na rozvojová, stabilizovaná a periferní území. Regionální politika Evropské unie a České republiky nestojí samostatně každá vedle sebe, ale jsou vzájemně propojeny. Finanční prostředky z Evropské unie jsou přerozdělovány mezi členské státy, kde potom jednotlivé národní operační programy řídí příslušná stva. Například z Evropského strukturálního a investičního fondu jsou spolufinancovány operační programy, které jsou na úrovni České republiky řízeny ministerstvy. Jedná se například o Program rozvoje venkova, který je řízen Ministerstvem zemědělství a je financován 2,3 miliardami eur z unijních fondů a 1,2 miliardami z českého rozpočtu (Program rozvoje venkova 2014-2020).

Je popsán endogenní a exogenní přístup regionálního rozvoje z důvodu, že je endogenní přístup provázán s prací. Endogenní přístup působí „zdola nahoru“, klade důraz

na sociální uskupení obyvatel, potenciál lokalit a regionů a podporuje činnost lokálních aktérů. Klade důraz na zapojení aktérů od té nejnižší úrovně, aby byla využita lidská iniciativa a lidské zdroje. Další kapitola je zaměřena na aktéry regionálního rozvoje a rozvoje venkova. Aktéři jsou rozděleny na aktéry na národní úrovni, krajské a lokální. Na lokální úrovni působí místní akční skupiny, které jsou založeny na principech místního partnerství za účelem podpory a rozvoje venkovského regionu. Místní akční skupina je společenstvím občanů, neziskových organizací, soukromé podnikatelské sféry a veřejné správy, které spolupracuje na rozvoji venkova, zemědělství a získávání finanční podpory z Evropské unie a národních programů pro svůj region. K místním akčním skupinám se váže metoda Leader, která je jednou z hlavních metod pro rozvoj venkova. Funguje na principu „zdola nahoru“, který je v součinnosti s endogenním přístupem. Lokální aktéry představují spolky, které na území provádějí spolkovou činnost, která utužuje vztahy mezi obyvateli, podporuje aktivní společenský a kulturní život na venkově.

Na teoretickou část navazuje část empirická, ve které je představena Místní akční skupina Brdy-Vltava a její strategie – Strategie komunitně vedeného místního rozvoje. Sekundární a komparativní analýza dat s kartografickou vychází z databáze spolků, která byla autorce poskytnuta místní akční skupinou Brdy-Vltava. Spolky v databázi byly zkontrolovány, aby se zjistilo, zda stále vykonávají svou činnost nebo nezměnily kontaktní údaje. Po zkontrolování databáze byly vyhledány další spolky na internetu. Spolky byly rozděleny do následujících skupin podle společných znaků: spolky vykonávající činnost pro veřejnost, dobrovolní hasiči, sportovní spolky a organizace, vzdělávací a kulturní spolky, zájmové spolky. Původní databáze obsahovala 152 spolků, po šetření jich bylo nalezeno 176. Databáze obsahuje kontaktní údaje jako je telefonní číslo, e-mail, webová stránka a případně facebooková stránka (pokud existuje). Seznam všech spolků je uveden v příloze 8.1. Největší skupinu spolků na území zastupují dobrovolní hasiči, jejich počet je 48. Každá obec, krom obce Měchenice, má zastoupený minimálně jeden spolek dobrovolných hasičů. Sportovní spolky a organizace jsou zastoupeny celkem 44 spolky. Zájmových spolků je 32, vzdělávacích a kulturních spolků je 31. Nejméně jsou zastoupeny spolky vykonávající činnost pro veřejnost, kterých je 21. Pro každou jednotlivou skupinu spolků byla vypracována mapa, kde jsou spolky zakreslené a jedna shrnující mapa všech spolků. Zakreslením do mapy vyniklo rozmístění spolků, kde je spolková činnost nejvíce zastoupena. Nejvíce spolků se nachází ve městě Dobříš, kde jich je celkem 65. Jsou zde zastoupeny všechny skupiny spolků. Je zde největší koncentrace spolků, které jsou

zaměřené na akce pro děti. Jedním z důvodů je, že je město Dobříš spádovou oblastí pro děti z okolních obcí, které sem chodí do základní školy a navštěvují zde i spolky. Vzhledem k tendenci stárnutí populace, by měl být zřízen minimálně jeden další spolek zaměřený na podporu aktivního stárnutí. Na území se nacházejí pouze dva a to ve městě Dobříš a v obci Stará Huť. Spolky pro seniory by mohly spolupracovat s kulturními a vzdělávacími spolky a také se spolky zaměřené na aktivity dětí. Spolky mají ve většině případů nedostatečné webové stránky. Informace o nich se těžko dohledávají a nebývá o nich zmínka ani na stránkách obce. Obce by měly na jejich internetových stránkách vyčlenit prostor pro spolky na území jejich obce. Postačila by zmínka o nich, krátké představení a kontakty na představitele těchto spolků. Místní akční skupina Brdy-Vltava by mohla obnovit youtube kanál. Mohla by natáčet a pravidelně vydávat videa, která by byla zaměřená na jednotlivé spolky. Video by obsahovalo představení spolků, jakým se věnuje činností a pro koho je určený. Tato videa by umísťovala na sociální síť. V dnešní době je youtube platforma velmi oblíbená a zajistila by zviditelnění jak spolků na území, tak samotné místní akční skupině.

Bakalářská práce poslouží místní akční skupině jako analýza spolků na území a také jako doporučení, jak by měly být spolky podporovány, zviditelňovány a jak s nimi dále spolupracovat. Do práce není možné zahrnout veškerou problematiku aktérů rozvoje venkova na území místní akční skupiny, ale může posloužit jako základ k diplomové práci, kde se na výsledky práce naváže.

7 Seznam použitých zdrojů

Tištěné zdroje

1. BERNARD, 2010. *Endogenní rozvojové potenciály malých obcí a místní samospráva*. Praha: Sociologický ústav AV ČR. ISBN 978-80-7330-187-3.
2. BERNARD, Josef, 2011. *Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON). Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-069-8.
3. BINEK, Jan, 2009. *Synergie ve venkovském prostoru: aktéři a nástroje rozvoje venkova*. Brno: GaREP. ISBN 978-80-904308-0-8.
4. BINEK, Jan, 2010. *Synergie ve venkovském prostoru: přístupy k řešení problémů rozvoje venkovských obcí*. Brno: GaREP. ISBN 978-80-904308-4-6.
5. COGAN, Rudolf, WOKOUN, René a Pavel MATES, ed. *Management regionální politiky a reforma veřejné správy*. Praha: Linde, 2006. ISBN 80-7201-608-3.
6. GALVASOVÁ, Iva, 2007. *Spolupráce obcí jako faktor rozvoje*. Brno: Georgetown. ISBN 978-80-86251-20-2.
7. GOODALL, Brian., 1987. *The Penguin dictionary of human geography*. New York, N.Y., U.S.A.: Penguin Books. ISBN 978-014-0510-959.
8. HEYWOOD, Andrew, 2008. *Politické ideologie*. 4. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7380-137-3.
9. HUDEČKOVÁ, Helena, Michal LOŠŤÁK a Adéla ŠEVČÍKOVÁ. *Regionalistika, regionální rozvoj a rozvoj venkova*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2006. ISBN 978-80-213-1413-9.
10. PETRUSEK, Miloslav, 2006. *Společnosti pozdní doby*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON). Sociologické aktuality. ISBN 80-864-2963-6.
11. SLOVÁKOVÁ, Hana a kol., 2015. *Metodika spolupráce v obcích v místních akčních skupinách*. Zlín.
12. SKOKAN, Karel. *Konkurenceschopnost, inovace a klastry v regionálním rozvoji*. Ostrava: Repronis, 2004. ISBN 80-7329-059-6.
13. STEJSKAL, Jan a Jaroslav KOVÁRNÍK. *Regionální politika a její nástroje*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-588-2.

14. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*, 2004. 4. vyd. (ve Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk 1. vyd.). Plzeň: Aleš Čeněk. Vysokoškolské učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 80-86473-80-5.
15. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-310-5.
16. WOKOUN, René, 2003. *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. Praha: Oeconomica. ISBN 80-245-0517-7.
17. WOKOUN, René, 2008. *Regionální rozvoj: (východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování)*. Praha: Linde. ISBN 978-80-7201-699-0.

Internetové zdroje

1. Data pro Místní akční skupiny (MAS), *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2018-02-20]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/data_pro_mistni_akcni_skupiny_mas
2. Dohoda o partnerství pro programové období 2014-2020. *Strukturální fondy* [online]. MMR [cit. 2018-01-28]. Dostupné z: [http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/742baf94-8b52-4277-be87-8d33269afad4/Dohoda-o-partnerstvi-\(3-revize-zari-2017\)_2.pdf?ext=.pdf](http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/742baf94-8b52-4277-be87-8d33269afad4/Dohoda-o-partnerstvi-(3-revize-zari-2017)_2.pdf?ext=.pdf)
3. Lokalita, 2014. *Metodika zadávání územních plánů* [online]. [cit. 2018-03-01]. Dostupné z: <https://vp.fa.cvut.cz/slovník/index.php/Lokalita>
4. Mapa území regionu Brdy-Vltava, In: *Brdy-Vltava* [online]. [cit. 2018-02-22]. Dostupné z: <http://www.brdy-vltava.cz/standardizace/mapa-uzemi-regionu-brdy-vltava.html#!238>
5. Nařízení Evropského parlamentu a rady (EU) č.1303/2013, *Ministerstvo pro místní rozvoj* [online]. 17.12.2013 [cit. 2018-03-06]. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/getmedia/8b7d5fac-cf9d-4d06-9b83-492c3664f5a3/1303-Narizeni-o-spolecnych-ustanovenich.pdf>
6. Náboženská víra obyvatel podle výsledků sčítání lidu, *Český statistický úřad* [online]. 27.04.2014 [cit. 2018-03-04]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20551795/17022014.pdf/c533e33c-79c4-4a1b-8494-e45e41c5da18?version=1.0>

7. Národní síť Místních akčních skupin České republiky: Členská základna, In: *Národní síť Místních akčních skupin České republiky* [online]. [cit. 2018-01-25]. Dostupné z: http://nsmascr.cz/content/uploads/2017/09/clenove-NS-MAS_2017.jpg
8. Principy a pravidla územního plánování. *Ústav územního rozvoje* [online]. Brno: MMR, 2017, 2017 [cit. 2018-02-18]. Dostupné z: <https://www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/internetove-prezentace/principy-a-pravidla-uzemniho-planovani/pap-komplet-pro-tisk-2017.pdf>
9. Program rozvoje venkova 2014-2020, *Státní zemědělský intervenční fond* [online]. [cit. 2018-03-15]. Dostupné z: <https://www.szif.cz/cs/prv2014>
10. *Přístup Leader: Základní příručka* [online], 2006. [cit. 2018-02-01]. ISBN 92-79-02040-4. Dostupné z: https://ec.europa.eu/agriculture/publi/fact/leader/2006_cs.pdf
11. *Regiony regionální politiky: Regiony soudržnosti* [online]. MMR: MMR [cit. 2017-12-01]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Informace-o-fondech-EU/Regiony-regionalni-politiky-EU>
12. Regiony se soustředěnou podporou státu, In: *Metodická podpora regionálního rozvoje* [online]. [cit. 2018-02-01]. Dostupné z: <http://www.regionalnirozvoj.cz/index.php/sub1.html>
13. Strategie regionálního rozvoje České republiky na roky 2007-2013. *Ministerstvo pro místní rozvoj* [online]. Praha: MMR, 2006 [cit. 2018-02-1]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Regionalni-politika-a-cestovni-ruch/Podpora-regionu/Koncepce-Strategie/Archiv/Strategie-regionalniho-rozvoje-Ceske-republiky-na>
14. Strategie regionální rozvoje ČR 2014-2020. *Ministerstvo pro místní rozvoj* [online]. MMR, 2013 [cit. 2018-01-7]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/getmedia/08e2e8d8-4c18-4e15-a7e2-0fa481336016/SRR-2014-2020.pdf?ext=.pdf>
15. Strategie 2014-2020: Strategie komunitně vedeného místního rozvoje na období 2014-2020, *MAS Brdy - Vltava* [online]. [cit. 2018-02-20]. Dostupné z: <http://www.brdy-vltava.cz/hlavni-oblasti/rozvoj-obci/strategie-komunitne-vedeneho-mistniho-rozvoje-na-obdobi-2014-2020/#!124>
16. Znalosti (Knowledge), *Management Mania* [online]. [cit. 2018-03-01]. Dostupné z: <https://managementmania.com/cs/znalosti-pojem>

8 Přílohy

8.1 Seznam spolků na území Brdy-Vltava

ČHJ Borotice	Borotice
TJ Vltavan Borotice	Borotice
Stéblo	Borotice
SDH Budínek	Budínek
SDH Buková u Příbramě	Buková u Příbramě
Bukováček	Buková u Příbrami
SDH Buš	Buš
ČHJ Čelina	Čelina
Myslivecké sdružení Čelina	Čelina
SDH Čím	Čím
SDH Daleké Dušníky	Daleké Dušníky
DSK Daleké Dušníky	Daleké Dušníky
TJ Sokol Daleké Dušníky z. s.	Daleké Dušníky
SDH Davle	Davle
SDH Sloup	Davle
Slavoj Davle	Davle
Tenisový klub Slavoj Davle	Davle
Judo Davle	Davle
FBK Davle	Davle
Povltavská fotbalová akademie	Davle
Včelaři Davle	Davle
Daveláček Davle	Davle
Divadelní spolek Divocí andělé Davle	Davle
Vltavan Davle	Davle
SDH Dobříš	Dobříš
Aerobic studio Orel Dobříš	Dobříš
Gymnastika Dobříš	Dobříš
Městský fotbalový klub Dobříš	Dobříš
OK Dobříš – oddíl sportů v přírodě	Dobříš
Tenis centrum Dobříš	Dobříš
Boxing club Dobříš	Dobříš
HC Dobříš	Dobříš
Horolezecký oddíl shock sport	Dobříš
Klub volejbalu Dobříš	Dobříš
Nohejbalový klub Dobříš	Dobříš
Florbal Dobříš	Dobříš
Krav maga, KAPAP	Dobříš
Fitforma	Dobříš

Restart	Dobříš
Český rybářský svaz - místní organizace Dobříš	Dobříš
Český zahrádkářský svaz Dobříš	Dobříš
Základní organizace českého svazu včelařů v Dobříši	Dobříš
Myslivecký spolek Vargač Dobříš	Dobříš
CACIT o.s. Dobříš	Dobříš
Pesoklub	Dobříš
Český kynologický svaz ZKO Dobříš	Dobříš
Český svaz chovatelů, z.s., Základní organizace Dobříš	Dobříš
Farma jedné ženy	Dobříš
Modřínová Dobříš	Dobříš
Okrašlovací spolek města Dobříše	Dobříš
Klub důchodců Dobříš	Dobříš
Turisté severních svahů Brd	Dobříš
Farní sbor Českobratrské církve evangelické v Dobříši	Dobříš
Pastorační centrum sv. Tomáše	Dobříš
Dej mi šanci	Dobříš
Proxima Sociale - Klub Terén	Dobříš
Rodinné centrum Dobříšek, z. s.	Dobříš
Klub Biják Dobříš	Dobříš
Tábornický oddíl Zlatý list	Dobříš
TOM 19199 FANTAN Dobříš	Dobříš
Hravě a zdravě, z.s. - Skřítkov	Dobříš
Odyssea z.s.	Dobříš
Provas	Dobříš
Spolek E-Plus	Dobříš
Veselá rodina, z.ú.	Dobříš
Skaut středisko prof. Oliče Dobříš	Dobříš
1. dívčí oddíl Minnehaha Dobříš	Dobříš
2. roj Lampyris Dobříš	Dobříš
Druživa Varta - Velbloudi Dobříš	Dobříš
Dobříšský divadelní spolek "KRUH" (DISK)	Dobříš
FRK-NÜGNUNG TEÁTR	Dobříš
Dobříšský pokleslý orchestr lidových nástrojů z.s.	Dobříš
Jeřabinky	Dobříš
Yamaha hudební škola	Dobříš
ZUŠ Dobříš	Dobříš
Muzeum Dobříš	Dobříš
D Fight, o.s. Dobříš	Dobříš
Dotkni se o. s.	Dobříš
Kavárna Velbloud Dobříš	Dobříš
Muzejní spolek Dobříšska	Dobříš
KUS žen Dobříš	Dobříš
Maborn z.s.	Dobříš

Sdružení pro obnovu varhan v kostele Nejsvětější Trojice v Dobříši z.s.	Dobříš
Trnkový květ, z.s.	Dobříš
Zrak pro život z.s.	Dobříš
Čáp	Dobříš
ČHJ Dražetice	Dražetice
SDH Drevníky	Drevníky
SDH Drhovy	Drhovy
Myslivecký spolek Varta Drhovy	Drhovy
SDH Druhlice	Druhlice
SDH Holšiny	Holšiny
ČHJ Homole	Homole
SDH Hradištko	Hradištko
ZO Českého zahrádkářského svazu v Hradištku pod Medníkem	Hradištko
Myslivecký spolek Medník	Hradištko
Občanské sdružení Ovčičky	Hradištko
SDH Pikovice	Hradištko
SDH Hříměždice	Hříměždice
TJ Vltavan Hříměždice	Hříměždice
ČHJ Hubenov	Hubenov
Spolek Hvozdnice	Hvozdnice
SDH Chotilsko	Chotilsko
Myslivecké sdružení Čím-Chotilsko, z. s.	Chotilsko
Klub českých turistů, odbor Vltavín	Chotilsko
SDH Korkyně	Korkyně
SDH Krámy	Krámy
ČHJ Libčice	Libčice
myslivecké sdružení Libčice, z. s.	Libčice
SDH Malá Hraštice	Malá Hraštice
TJ Sokol Malá Hraštice	Malá Hraštice
Myslivecké sdružení Hubert Malá Hraštice	Malá Hraštice
Jezdecký areál Míšánek	Malé Paseky
SDH Masečín	Masečín
TJ Mokrovraty	Mokrovraty
Rybářský kroužek Mokrovratské mřenky	Mokrovraty
SDH Mokrovraty - Pouště	Mokrovraty
SDH Nečín	Nečín
TJ Sokol Nečín	Nečín
ČHJ Nechalov	Nechalov
SDH Nová Ves pod Pleší	Nová Ves pod Pleší
TJ Sokol Nová Ves pod Pleší	Nová Ves pod Pleší
Za spokojený život v Nové Vsi pod Pleší	Nová Ves pod Pleší
SDH Nové Dvory	Nové Dvory
SDH Nový Knín	Nový Knín

AHC Nový Knín	Nový Knín
Ševci Nový Knín	Nový Knín
Kentaufi Nový Knín	Nový Knín
SK Nový Knín	Nový Knín
SK Oplocenka Nový Knín	Nový Knín
ČESKÝ RYBÁŘSKÝ SVAZ-MÍSTNÍ ORGANIZACE Nový Knín	Nový Knín
Rybářský kroužek Novoknínský ledňáček	Nový Knín
Základní organizace Českého zahrádkářského svazu Nový Knín	Nový Knín
Oddíl malých ochránců přírody Malí Tuláci Nový Knín	Nový Knín
Klub českých turistů Nový Knín	Nový Knín
Farní charita Starý Knín	Nový Knín
1. oddíl Kořata Nový Knín	Nový Knín
Divadelní spolek Merenda Nový Knín	Nový Knín
Muzeum Nový Knín	Nový Knín
SDH Obořiště	Obořiště
TJ Obořiště	Obořiště
Automotoklub Ouběnice	Ouběnice
SDH Ouběnice	Ouběnice
SDH Pičín	Pičín
TJ Sokol Pičín	Pičín
SDH Prostřední Lhota	Prostřední Lhota
TJ Prostřední Lhota	Prostřední Lhota
SDH Rosovice	Rosovice
TJ Sokol Rosovice	Rosovice
Společná Pohoda	Rosovice
SDH Rybníky	Rybníky
SDH Slapy	Slapy
TJ Sokol Slapy	Slapy
Český zahrádkářský svaz Slapy	Slapy
SDH Stará Huť	Stará Huť
TJ Stará Huť	Stará Huť
TJ Stará Huť	Stará Huť
Klub důchodců Stará Huť	Stará Huť
Divadelní spolek DEHHET z MKS Stará Huť	Stará Huť
Občanské sdružení Stará Živohošť	Stará Živohošť
SDH Sudovice	Sudovice
SDH Svaté Pole	Svaté Pole
SDH Štěchovice	Štěchovice
TJ Štěchovice	Štěchovice
NK Štěchovice	Štěchovice
MO ČRS Štěchovice	Štěchovice
Frida ve stráni - keramická dílna Štěchovice	Štěchovice
Vltavan Štěchovice	Štěchovice

TJ Sokol Třebenice
SDH Velká Hraštice
SDH Velká Lečice
SK Velká Lečice
SDH Voznice
Stolní tenis Voznice
SDH Záborná Lhota
ČHJ Županovice

Třebenice
Velká Hraštice
Velká Lečice
Velká Lečice
Voznice
Voznice
Záborná Lhota
Županovice